

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska tedaj celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto. Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENECC

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il Bollettino No 709 Nuove vittorie dell'aviazione italiana Cacciatori italiani hanno distrutto 8 aeroplani inglesi

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:
Sul fronte cirenaico artiglierie nemiche sono state efficacemente controattuate. Batterie contraeree di nostre grandi unità terrestri hanno colpito due aeroplani nemici infrantisi al suolo.
Formazioni di aviazione italiana e germanica hanno attaccato basi aeree di Malta, provocando incendi di notevole intensità e persistenza. Impianti La Valletta ed una nave da guerra nel porto, sono stati pure obiettivo di una vigorosa azione dei nostri bombardieri. Cacciatori italiani di scorta hanno conseguito nuove vittorie, distruggendo in combattimento 8 aeroplani inglesi. Gli apparecchi nemici abbattuti dalla azione dell'asse nella giornata di ieri sommano a 17. Un nostro velivolo non è ritornato.

Vojno poročilo št. 709 Nove zmage italijanskega letalstva Italijanski lovci so sestrelili 8 angleških letal

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:
Na cirenajškem bojišču je naše topništvo odločno odgovorilo sovražnemu topništvu. Protiletalski topovi naših velikih suhozemskih enot so sestrelili dvoje sovražnih letal, ki sta padli na zemljo.
Skupine italijanskega in nemškega letalstva so napadle letalske baze na Malti, kjer so nastali pogosti in dolgotrajni požari. Cilj naših bombnikov so bile tudi naprave v La Valetti in neka vojna ladja v pristanišču. Spremljevalna italijanska lovska letala so dosegla nove zmage, ko so v boju uničila 8 angleških letal. Včerajšnje število od osmega letalstva sestreljenih sovražnih letal znaša 17. Eno naše letalo se ni vrnilo.
Rim, 11. maja. AS. Napadi osmega letalstva na Malto so se zadnje dni podvojili. Pri tem je imelo nasprotno letalstvo težke izgube. Včerajšnje italijansko vojno poročilo je objavilo, da so italijansko-nemški lovci sestrelili 14 angleških letal. Današnje vojno poročilo pravi, da so italijanski lovci sestrelili 8 angleških letal in da znašajo celokupne angleške izgube 17 letal. Številni sovražni bombniki in lovci so bili uničeni tudi na tleh. Večina sestreljenih sovražnih letal so bili »Spitfireji« in »Curtisi«. Italijanski lovski letalci poročajo, da so novi italijanski lovci »Macchi 202« čudoviti in da odločno nadkriljujejo najmodernejša nasprotna letala. Pri napadu na Ce'Venezio so »Macchi 202« zaporedoma sestrelili 4 Spitfireje, sami pa niso imeli nobene izgube.
Rim, 11. maja. AS. Glavni Stan Oboroženih Sil objavlja:
Izgube, ki so se preverile v mesecu aprilu, znašajo skupno s tistimi, ki niso bile obsežene v prejšnjih seznamih in za katere so dospeli do 30. aprila predpisani dokumenti in osebni popisi:
Vojska in MVSN: V Severni Afriki: 186 padlih, 110 ranjenih, 200 pogrešanih.
Rusija (sedmi seznam): 65 padlih, 446 ranjenih.
Balkan: 1194 padlih, med njimi 768 ob torpediranju »Galilea«, 508 ranjenih.
Mornarica: 179 padlih, 93 ranjenih, 710 pogrešanih.
Letalstvo: 26 padlih, 21 ranjenih, 23 pogrešanih.
Seznami padlih so bili objavljeni v posebnem dodatku včerajšnje številke »Le Forze Armate«.

Zopet 21 ameriških ladij potopljenih Nemške podmornice so v Atlantiku potopile 21 ladij s 118.000 tonami Na visokem severu je bilo uničenih 27 sovjetskih, v Sredozemlju pa 19 angleških letal

Hitlerjev Glavni Stan, 11. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:
Na vzhodnem bojišču so bili krajevni napadi sovražnika odbiti v deloma trdih bojih. Lastni protinapadi so bili uspešni.
Na Laponskem so se izjalovili obnovljeni sovražni napadi.
Na Črnem morju so ogledniška letala v ožini pri Kerču potopila 1300 tonsko trgovsko ladjo.
Na bojišču visoko na severu je imel sovražnik včeraj v letalskih bojih posebno težke izgube. Nemški lovci so sestrelili 27 letal, med njimi 22 Hurricaneov, sami pa so izgubili samo eno letalo. Bojna in strmoglavska letala so z bombami poškodovala veliko trgovsko ladjo v zalivu Lica in uspešno bombardirala pristanišče v Murmansk-u kakor tudi murmansko železnico.
V Severni Afriki obojestransko ogledniško delovanje.
V pristanišču La Valetta na Malti je bila zadeta z bombami težkega kalibra v doku ležala vojna ladja. Pri tem so italijanska letala sestrelila 8 sovražnih letal. Nemški lovci so sestrelili 9 sovražnih letal. Dve nadaljnji sovražni letali sta bili sestreljeni v Severni Afriki, tako da je bilo včeraj v sredozemskem prostoru uničenih 19 angleških letal.
Severno od Aleksandrije je neko letalo zažgalo 5000 tonsko trgovsko ladjo. Računati je, da je ladja uničena.
V boju proti Angliji je nemško letalstvo obstreljevalo tovarne pri Folkestonu in vojaško taborišče na južni angleški obali.
Pri Faröerskih otokih je bila z bombami poškodovana srednja velika trgovska ladja.
Kakor je bilo objavljeno v posebnem vojnem poročilu, so podmornice v Karibskem morju in Perzijskem zalivu potopile 21 sovražnih ladij s 118.000 tonami.
Rim, 11. maja. AS. Italijanski tisk danes prinaša izredno nemško poročilo, ki javlja, da so nemške podmornice v Karibskem morju in Mehikanskem zalivu potopile 21 novih sovražnih trgovskih ladij s 118.000 tonami. Zadnji teden so nemške podmornice potopile skupno 53 sovražnih ladij s 300.000 tonami. To je največji uspeh, ki so ga dosegle podmornice 8000 km daleč od svojih oporišč.

Berlin, 11. maja. AS. Nemška uradna poročevalska agencija javlja, da je bilo pretekli teden potopljenih 32 zaveznških trgovskih ladij s skupno tonazlo 182.900 ton.
Berlin, 11. maja. AS. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja, da je nemški koncentrični topovski ogenj razpršil boljševiške oddelke, ki so skušali preoračati Donec. Sovražnik je bil odbit z zelo težkimi izgubami. Neka nemška oklepna divizija je izvedla nočni napad na neko sovražno postojanko. Postojanko so zavajevali pionirski oddelki. Med bitko so bili uničeni trije sovjetski tanki. Na srednjem odseku ni bilo pomembnih dogodkov. Letalstvo je bilo zelo delavno na celih bojiščih. Bombniki in strmoglavci so napadali sovražnikovo zaledje. Nad Ilmenskim jezerom so se odigrali silovit zračni boji med nemškimi in sovjetskimi lovci. Po dosedanjih poročilih je bilo 14 sovjetskih lovcev sestreljenih.

Pomen Hitlerjevih pooblastil

Berlin, 11. maja. AS. V berlinskih krogih živahno razlagajo razglabljanje, ki ga je objavil načelnik zgodovinskega oddelka vrhovnega poveljstva oboroženih sil, polkovnik glavnega stana Walter Scheaf o učinkovitosti absolutnih pooblastil, ki so bila izročena Hitlerju za čas vojne. Med drugim poudarja avtor genialnost strategičnih načrtov Adolfa Hitlerja, v kolikor gre za kritično dobo vzhodne vojne v prvih decembrskih dneh lanskega leta. Hitler je takrat ukazal obrambno bitko, da se uredi obrambna črta in to se mu je posrečilo in s tem so Nemci tudi prebili zimsko dobo brez pretresljajev. Ukazi, ki jih je vedno osebno dajal Hitler, so izpričali njegovo vojaško sposobnost. Dogodki so njegove odredbe v celoti opravičili. Seveda, pravi polkovnik, je bilo to mogoče edinole zaradi dejstva, da Hitler ni hotel deliti strahovite odgovornosti z vsem vojaškim poveljstvom v tistem trenutku, temveč je vse borbo prevzel v svoje roke sam. V berlinskih krogih potem potrjujejo pomen absolutne oblasti, katero je nemški Reichstag dal Hitlerju. Ta oblast mu omogoča, da poseže vsak trenutek v razvoj dogodkov v korist svojega naroda in za doseg zmage.

Madžarski judovski emigranti izgubili državljanstvo

Budimpešta, 11. maja. AS. 150 madžarskih državljanov, skoraj v celoti Judje, se nahaja v tujini in v sovražnih državah in kodetuje tam v borbi proti vladnim madžarske države. Vsem tem je bilo z vrhovnim odlokom odvzeto madžarsko državljanstvo. Ta novica, pišejo listi, je je vzpodbuda za to, da se bo še z večjo strgostjo in oostrostjo izločeval sleherni vpliv judovskega življa na madžarsko javno življenje, povrh tega pa bo treba sploh judovski živeli odstraniti, ker se iz njea rekrutira največ narodnih izdajalcev.

Pritisk na Indijo in Kitajsko

Japonci zasedajo važne postojanke na meji med Birmo ter Indijo in Kitajsko — V Koralnem morju so Japonci potopili še eno križarko in en rušilec

Tokio, 11. maja. AS. Japonski glavni stan poroča, da je bila v nadaljnjem poteku pomorske bitke v Koralnem morju z letalskimi torpedi potopljena še ena križarka. Potopljen je bil tudi sovražni rušilec. Od 7. maja dalje je bilo sestreljenih 89 sovražnih letal. Japonska mornarica je izgubila manjšo pomožno letalonosilko, ki je bila prvotno petrolejska ladja in 31 letal.
Tokio, 11. maja. AS. Glavni cesarski stan je objavil naslednje poročilo: Japonske čete so v Birmi zasedle strateško važno mesto Mitkina. Japonski vojaki so povsod zlomili sovražni odpor ter so zasedli vzhodni breg reke Lu v kitajski provinci Junan.
Tokio, 11. maja. AS. Iz severne Birme so japonske čete, prodirajoče severno od Bhama, zasedle območno birmansko železniško postajo, ki leži 110 kilometrov severno od Bhama.
Bangkok, 11. maja. AS. Iz Novih Delhov uradno poročajo, da se bo birmanska vlada preselila v Indijo. Temu je vzrok dejstvo, da je izven vojnega področja ostal le še neznan del birmanskega ozemlja.
Tokio, 11. maja. AS. Z burmanske meje javljajo, da so jap. oddelki, ki so premagali nasprotnikove čete v Burmi, začeli pomikati svoje postojanke proti Asabu in da so začeli zasedati vse važnejše točke na indijsko-burmanski meji. Istočasno so japonske sile, ki so delovale v južni Burmi, dobile pod svoje nadzorstvo južno cesto, ki iz Akaba pelje v Indijo. Zaradi naglega japonskega napredovanja vsi sovražniki niso mogli zapustiti Burme in so jih japonske oblasti potem zaprle v Myithyni.
Tokio, 11. maja. AS. Uradno sporočajo, da so se oddelki japonske mornarice zjutraj 8. aprila izkrcali v Lorunganu, kraju na otoku Manusu. Ta otok spada v Admirelsko otočje, ki leži 350 milj severozahodno od Nove Britanije. Iz vojaških razlogov je bila ta novica objavljena šele včeraj. Medtem ko so japonske sile prodirale v Lorungan, so se nasprotnikove čete začele umikati, poprej pa so razrušile radijsko postajo, vozašnice, skladišča etreliva, letališče in druge vojaške objekte in končno tudi vojaško bolnišnico ter se potem umaknile v džunglo. Japonski oddelki, ki so se izkrcali, so tako brez bojev lahko zasedli mesto. Nasprotnik je pripisoval Lorunganu velik vojaški pomen, ker ga je smatral kot prednjo obrambo Nove Gvineje in so svoj čas poslali tja avstralske in novozelandske oddelke, da so postavili radijsko postajo in uredili letališče.
Kanton, 11. maja. AS. Iz kitajske pokrajine Kiangsi poročajo, da so japonski letalski oddelki bombardirali Kuning, glavno mesto pokrajine Yunan.
Rim, 11. maja. AS. Ameriško mornariško ministrstvo poroča iz Washingtona, da še nima poročil o celokupnih izgubah zaveznikov v pomorski bitki v Koralnem morju. Izgube ne bodo objavljene, ker bi to utegnili koristiti nasprotniku.
Tokio, 11. maja. AS. Glede na anglo-ameriške trditve o bitki v Koralnem morju izjavljajo v pristojnih japonskih krogih: Japonske oblasti predvsem ugotavljajo, kako izmiselnost in informacije angleške admiralitete. Ni prav nobenega dvoma o pravilnosti uradnega japonskega poročila z dne 8. maja. Svet se ne bo dal varati z lažmi angleške admiralitete in tudi japonske oblasti jih morajo pač dopuščati. Dejansko le znova potrjujejo resničnost reka, da izgubi pamet, kdor izgubi čas.
Tokio, 11. maja. AS. Uradni govornik je kategorično zanikal anglo-ameriške izmišljotine, češ da so Japonci pri pomorski bitki v Koralnem morju imeli občutne izgube. Govornik je poudaril, da na splošno ni mogoče povedati niti imen, niti tipa ladij, za katere trdi, da so potopljene.
Zeneva, 11. maja. AS. Iz Londona poročajo, da je na javno mnenje naredila velik vtis izjava novozelandskega ministrskega predsednika Fraserja o bitki v Koralnem morju, ki je rekel: »Naj je izid te bitke kakršen koli, Nova Zelandija bo nadaljevala vojno.« Angleško javno mnenje dobro ve, da bi avstralski ministrski predsednik drugače govoril, če bi imeli zavezniki kak uspeh.
Rim, 11. maja. AS. Ameriški list »Baltimore Sun« posveča uvodnik veliki pomorski bitki ob severozahodni avstralski obali in poudarja njen pomen. List namiguje na možnost poraza severno-ameriških sil in pravi: »Podatki o bitki so še vedno le delni, toda če bodo naše izgube tako težke, kakor jih javljajo Japonci, se bomo morali umakniti tudi iz teh postojank in se omejiti le na obrambo ter čakati na dan, ko nam bodo premoč na morju zagotovile tiste vojne ladje, ki so sedaj v gradnji.«
Tokio, 11. maja. AS. Agencija Domei poroča, da je bil ujet poveljnik ameriških čet na otoku Mindanau polkovnik Killen. Izjavil je, da so Japonci v bliskovitem napredovanju uničili že štiri ameriške polke in da se je zato moral vdati.
Stockholm, 11. maja. AS. Dopisnik lista »Dagens Nyheter« poroča iz Bombaya o posvetovanjih med voditelji indijskih strank za določitev enotnega stališča po neuspehu Crippsove akcije. Indijski znanil voditelj Rajago Palahari je imel zadnje dni važne razgovore z Gandijem.

Letalska vojna v Severni Afriki Italijansko-nemško poveljstvo tudi v puščavskem vojskovanju nadkriljuje Angleže

Berlin, 11. maja. AS. Vojni dopisnik lista »Völkischer Beobachter« je poslal iz Libije članek z naslovom »Letalska vojna v Severni Afriki«. Članek se bavi predvsem s taktičnimi vidiki in pravi, da je letalska vojna v Afriki kakor je na splošno vsak vojni dogodek v Sredozemlju v prvi vrsti transportni problem. Pri tem gre za pošiljanje čet, avtomobilov, orožja, municije in goriva, skratka za vse, kar se potrebuje na bojišču. Seveda pa osno letalsko orožje ne sme misliti izključno samo na transport marveč mora tudi sodelovati na afriškem bojišču.
Letalstvo predvsem sodeluje pri spremstvu, čuvanju in obrambi dragocenih konvojov, ki vozijo v Libijo. Drug važen problem letalske vojne je po mnenju tega dopisnika neprestana borba

Mednarodna akademija za politične vede v Berlinu

Berlin, 11. maja. AS. V navzočnosti predstavnikov 14 narodov je bila v Berlinu ustanovljena mednarodna akademija za politične in upravne vede. Za predsednika akademije je bil imenovan državni podtajnik v nemškem notranjem ministrstvu dr. Stuchart, za podpredsednike pa so bili imenovani zastopniki Italije, Španije ter Madžarske. Akademija hoče doseči čim tesnejše sodelovanje na polju političnih in upravnih ved v evropskih državah.

Odhod madžarskih čet na bojišče

Budimpešta, 11. maja. AS. Včeraj je odšel na vzhodno bojišče kontingent madžarskih čet. Pred odhodom je pregledal oddelke, namenjene na

Pot v Murmansk je težka...

Berlin, 11. maja. AS. »Zwölf Uhr Blatt« piše: Londonski dopisnik španjskih listov se je pred nedavnim pogovarjal s skupino angleških mornarjev, ki so se vrnili iz Murmanska. Mornar Roy Edvard Philips je rekel, da so poti proti Sovjetski Rusiji skozi Ledeno morje najnevarnejše. Drugi mornarji so povedali, da se bitka za Atlantik ne da primerjati z napadi, ki so naperjeni na konvoje proti Murmansk. V enem samem dnevu so nemške vojne ladje petkrat napadle tak angleški konvoj.

Razmerje med USA in Sovjeti

Lisbona, 11. maja. AS. Ameriška revija »Life« piše o razmerju med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo: čeprav je sovjetska Rusija zaveznica Združenih držav, je vendar opaziti v širokih slojih ameriškega javnega mnenja zelo mlačno simpatijo in globoko nezaupanje v Sovjetsko zvezo. Predvsem se boje, da Sovjeti do drugih zaveznikov, posebno do Združenih držav, niso odkriti. Ta sumničenja so upravičena iz prejšnjega obnašanja Sovjetov. Zmaga Sovjetske Rusije bi po mnenju te revije povzročila velike težave v odnosih med Sovjetsko Rusijo in Ameriko.

Neumno početje angleškega letalstva

Berlin, 11. maja. AS. »Börsen Zeitung« opisuje nove teroristične napade na stanovanjske četrti in na zgodovinske spomenike v Rostocku, pri katerih je angleško letalstvo izgubilo 18 bombnikov. Anglija s svojimi nočnimi napadi ne more omajati morale nemškega naroda in niti malo zmanjšati nemškega vojnega potenciala, pač pa ima za posledico velike izgube lastnih letal in letalskega osebja ter izziva kot zakonito povračilo pogubno uničevanje lastnega prebivalstva. Nikakor ni mogoče razumeti, kakšni naj bi bili resnični razlogi za to neumno početje. Izjave ministra Sinclairja bi se dalo eklepati, da lastnemu ljudstvu Angleži zagotavljajo, da gre za uničenje Nemčije in njene letalskega, kar velja kot priprava za invazijo. Ta razlog je neumen in smešen ter jasno dokazuje Churchillove nagibe. Očividno gre za ustanovitev

Odgovor poveljnika XI. armade Eksc. Grazioliju

Ljubljana, 11. maja.

Na poslanico, ki jo je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino ob proslavi »Dneva Vojske in Imperije« postlal poveljniku XI. armadnega zbora, je Eksc. Grazioli prejel naslednjo brzojanko:

»Tvoj pozdrav ob priliki obletnice imperija in »Dneva vojske« je našel pri meni in pri mojih častnikih, podčastnikih in četah armadnega zbora najprizrenejši odmev.

Prepričani bolj kot kdaj o zmagi in vsi pripravljeni za njeno dosego, priključujemo k Tvojemu naš vzklik:

»Inel Kralj in Cesar! Zivel Duce!«

Proslava praznika vojske v Novem mestu

Novo mesto, 10. maja.

Kakor po vseh mestih, kjer so nastanjene vojaške posadke, ee je tudi v Novem mestu vršila kar najbolj slovesna proslava dne, ki je namenjena časti italijanske vojske in italijanskega vojaka, ki se na raznih bojiščih bori za veličino italijanskega imperija. Tudi mestna zunanost je pričala o prazniku, ki ga obhaja italijanski vojak in eo v ta namen vsa novomeška poslopja bila okrašena z italijanskimi trobojnicami.

Slovesna proslava praznika ee je pričela dopoldne ob devetih, ko se je divizijski poveljnik general Cerutti podal na poveljstvo pehotnega in top-

ničarskega polka, kjer sta ga že pričakovala okrajni politični komisar Console Manu-Ricci in predsednik tukajšnjega Dopolavora A. Varini. V obeh vojašnicah sta se nato vršili sv. maši, ki so jima prisostvovali vsi oddelki obeh polkov. Po maši so polkovni poveljniki zbranim vojakom spregovorili vzpodbudne besede in dali izraza priznanja italijanski vojni sili in trdnemu prepričanju v končno zmago, ki bo gotovo prišla. Navduševalnim govorom je sledilo petje državne himne in bojnih pesmi, nakar so bile vojakom razdeljene nagrade. Po izvršeni slovesnosti v vojašnicah so vsi oddelki delirali mimo svojega divizijskega poveljnika.

Proslava praznika vojske se je nadaljevala popoldne ob pol starih z lepo vojaško-sportno prireditvijo, ki se je vršila na razkošno okrašenem stadionu v Kandiji, na katerem so se zbrali divizijski poveljniki general Cerutti, civilni komisar Console Manu-Ricci, policijski komisar Chiuzzelin, poveljniki tukajšnjih vojaških oddelkov, zastopniki tukajšnjih civilnih oblasti, vojaštvo in civilno prebivalstvo. Vsi so z zanimanjem sledili bogatemu športnemu sporedu, ki so ga izvedli razni oddelki novomeške vojaške posadke. Po izčrpanem sporedu je divizijski poveljnik general Cerutti sodelujočim oddelkom izročil darila, nakar je spregovoril civilni komisar Manu-Ricci, ki je zbranim vojakom prebral spomenico, ki sta jo poslala Visoki Komisar Ex. E. Grazioli in Zvezni tajnik Orlandini. Prireditvev je zaključil g. divizijski poveljnik z zaključnim govorom, v katerem je podčrtal neomajno vero italijanskega vojaka v slavno zmago.

S stadiona so se odličniki in vojniki podali še v veliko dvorano Prosvetnega doma, kjer se je s posebno vojaško predstavo zaključila učinkovita proslava praznika italijanske vojske.

Usmrtitev talcev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega Zbora.

Na podlagi razglaš z dne 24. aprila 1942-XX dajeta na znanje:

Dne 7. maja t. l. so v kraju Srednja vas obojeni komunisti zahrbtno napadli neki avtomobil, ugrabili in ubili italijanskega državljana profesorja Nana in nekoga slovenskega državljana.

V smislu predpisov razglaš z dne 24. aprila t. l. in ker je pretekel predpisani čas, ne da bi bili odkriti storilci zločina, je bilo odredjeno, da se ustrelji 10 oseb, ki so zanesljivo krive terorističnega in komunističnega delovanja.

Bili so ustreljeni danes ob 8. uri.

Ljubljana, dne 11. maja 1942-XX.

General Poveljnik XI. Armadnega Zbora
Mario Robotti.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli.

Zatemnitev od 21.30 do 5 zjutraj

Ljubljana, 11. maja.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je upoštevač svoj odredbi z dne 6. julija 1941-XIX št. 42 in 13. aprila 1942-XX št. 66, upoštevač potrebo določiti nove meje za zatemnitev, odredil:

Cl. 1. Do novih odločb se morajo odredbe o zatemnitvi upoštevati od 21.30 do 5. zjutraj.

Cl. 2. Vse druge določbe iz odredbe z dne 6. julija 1941-XIX št. 42 ostanejo naprej v veljavi.

Cl. 3. Ta odredba stopa takoj v veljavo in bo objavljena v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 11. maja 1942-XX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
EMILIO GRAZIOLI.

Slavnostna prireditev na sedežu ljubljanskega »Dopolavora«

4. maja popoldne je bila na sedežu vojaškega Dopolavora predstava, ki so jo po radiu poslušale vse vojaške posadke na tem področju.

Pri slovesnostih so bili navzoči med drugimi tudi Visoki komisar Eksc. Grazioli, poveljnik armadnega zbora Eksc. Robotti, zvezni tajnik Orlandini, divizijski poveljniki general Orlando, številni častniki in druge odlične osebnosti.

Godba je najprej zaigrala državno himno in »Giovinezza«, nakar je spregovoril vojakom zvezni tajnik. Govoril jim je o pomenu proslave ter naslovil na bojevnike tovariški pozdrav Črnih straj. Takoj po njegovem govoru je zbor »Obmejne straje« začel izvajati zanimiv in zabaven spored, ki so mu živo sledili po radiu vsi oddelki drugih posadk

Počitniške kolonije GILL-a

Ljubljana, 11. maja.

Zvezni podpoveljnik se je v spremstvu okrožnega nadzornika in načelnika Podpornega in zdravstvenega urada GILL-a podal na inšpekcijsko potovanje v črnomeljski okraj. In sicer v podporni središča v Metliki, Gradcu, Vinici in Črnomlju. Niegov obisk v teh krajih je imel predvsem dvojni namen. Predvsem se je zvezni podpoveljnik hotel sam prepričati, kako poslujejo šolske kuhinje ter zlasti določiti kraje in poslopja, kjer bodo počitniške kolonije.

Vladarski posvet v Bjoerkoeju:

Viljem II. in Nikolaj II.

V juniju leta 1905 mi je cesar izjavil, da zaradi spora med Norveško in Švedsko ne bo mogel oditi na svoje običajno križarjenje po norveških fjordih. Viljem II. je izjavil: da bi mu bilo ljubše, če bi mogel iti na križarjenje po Baltiku. Jaz sem nato seveda takoj pristal. Hitro sem ugotovil, da se hoče Viljem II. sniti z Nikolajem II. in bila sva že večkrat govorila o koristnosti takega obiska. Viljem II. je hotel izraziti svojo naklonjenost carju, ki je bil tako hudo preizkušen. Viljem II. je upal, da bo mogel skleniti trajno vez z njim, kakor je storil to ruski car Aleksander I., ko je po temnih dnevih pri Jeni in Tilzitu sklenil vezi s tedanjim pruskim kraljem Friderikom Viljemom II. in kraljico Luizo. Bilo je to po Napoleonovih zmagah v Prusiji. Jaz sem mislil, da je cesar imel nekaj izgledov na uspeh, vendar pa sem opozoril svojega vladarja, da bo carju najbrž neprijetno priti pred svojega brata v vlogi premaganca. Njegovo Veličanstvo se je zelo začudilo, ko sem zatrjeval, da bi bilo dobro, da bi tudi ruski zunanji minister Lansdorf bil navzoč pri razgovoru. Poudarjal sem, da bi se tako izognil nasprotovanju in bojazni ruskega zunanjega ministra, ki mu ne bi bilo treba po konferenci med obema vladarjema igrati vloge zagrenjenca in v Petrogradu ponoči razbijati tisto, kar bi se bilo sklenilo podnevi na konferenci sami. Vsekakor pa naj cesar nikar ne pozablja, da se brez pristanka ruskega zunanjega ministra ne bo moglo skleniti ničesar trajnega. Priporočal sem torej, da naj se od carja dobi poprej pristaneček, da bo poleg carja tudi ruski zunanji minister Lansdorf podpisal obrambno pogodbo z Nemčijo, da bi tako tudi ruski zunanji minister poročeval za izvedbo te pogodbe. Dne 10. julija sem imel zadnji razgovor z Viljemom II. pred njegovim odhodom v Swinemünde in sem ga opozarjal, da naj ne sklene ničesar neprevidnega o Danski in o Baltiku. Tako zaveznitvo z Rusijo bi nas namreč izpostavilo angleškemu napadu, ali pa nas prisililo k ponižanju pred Anglijo. Razlagal sem svojemu vladarju, da je po mojem mnenju najboljša doseči pri carju zagotovila, da bo Lansdorf pristal na obrambno in miroljubno zaveznitvo, ta zveza pa ne bi kršila določb pogodbe med Avstrijo in

Nemčijo, prav tako pa ne bi kršila zveze med Francijo in Rusijo, pač pa bi poročevala za mir vsemu svetu. po teh razgovorih pa bi se naj nato začela nadaljnja pogajanja med menoj in Lansdorfom. V ta namen bi se lahko oba sešla v Baden-Badenu, ali pa bi so Lansdorf med svojim jesenskim potovanjem v Pariz za nekaj dni ustavil v Berlinu. Če bi bilo treba, bi tudi sam odšel v Petrograd, kjer sem imel mnogo zvez in sem dobro poznal položaj. Lahna senca je tedaj šla za trenutek čez obraz Njegovega Veličanstva. Razumel sem, da cesar zaupa v nepremagljivo moč svojega zapeljavanja in da hoče vse storiti popolnoma sam. Tedaj sem ga vprašal, če ga smem spremljati. Z vso ljubeznivostjo mi je odgovoril, da mu je bila vedno in povsod moja družba zelo prijetna, tokrat pa čuti in sluti, da bo več dosegel, če bo sam iz obliča v obliče govoril z gospodarjem vseh v Rusiji. Samo »zvesti« Tschirshcky ga bo spremljal.

Dne 22. julija sem prejel brzojanko od Viljem II. Bil je ves srečen, ker je izvedel, da ga je car povabil na obisk v Bjoerkoe, majhen otok v Finskem zalivu. Naslednj dan pa sem v Mortherney, kjer sem bival, prejel še bolj veselo brzojanko: »Car je bil zelo ginjen in srečen, ko me je zopet videl. Pristal je na vse moje želje. Pogodba med Nemčijo in Rusijo je bila sklenjena.« Prejel sem od svojega cesarja nešteto pretranih brzojavk, vendar pa ni nobena kazala tolikšnega navdušenja, kakor ta. S prekipajočim lirizmom mi je poplaval trenutek podpisa. Ko je po podpisu pogodbe odložil pero, je sončni žarek skozi okno posvetil v kabino in razlil svojo svetlobo na mizo, kjer je bila pogodba podpisana. Dvignil je oči proti nebu in zdelo se mu je, da vidi v nebesih Viljema I. in Nikolaja I., kako si stiskata roke, kako sta ginjena in s kakim zadovoljstvom gledata navzdol na svoja vnuka. Kmalu nato mi je Tschirshcky, ki je spremljal cesarja kot zastopnik zunanjega ministra, poslal besedilo pogodbe. Pri prvem členu pogodbe sem našel dostavo »v Evropi«. Pogodba med Nemčijo in Rusijo je bila omejena na Evropo. Takoj sem ugotovil, da je ta pogodba s to omejitvijo izgubila velik del svoje vrednosti za nas, kajti v Evropi nam Rusija ni mogla prav nič pomagati proti Angliji. Kdor hoče groziti Angliji, jo mora zadeti v njeni občutljivi točki in to je v Indiji. Še nerodnejša se mi je zdela manira Viljema II., ko je hotel v to zaveznitvo spraviti še Dansko, da bi v slučaju potrebe Danska zaprla Sundske prelive, da angleško brodovje ne bi moglo priti v Baltik. Viljem II. je zato sklenil, da odide sam v Kopenhagen, da bi kralj Kristijan IX. pristopil k tej

Gospodarstvo

Prejemne in oddajne knjige za prodajalce tekstilnega blaga občinstvu

Določila okrožnice VIII. No. 30-135-1942 z dne 12. aprila 1942 stopijo v veljavo z dnem 1. julija t. l. namesto z dnem 1. maja t. l., kakor je bilo določeno v prvem odstavku omenjene okrožnice.

Racioniranje ženskih klobukov

1. Z ozirom na okrožnico z dne 12. IV. 1942-XX, VIII. No. 30-139-1942, s katero so bili racioni klobuki, rokavice in kravate, se pojasnjuje, da pod garniranimi ženskimi klobuki, slamatimi, iz lubja, iz palmovih vlaken, iz oblancev in iz drugih slinih snovi se razumejo obojne vrste, klobuki s tkaninskimi blagom.

2. Dalje se natančneje določa, da je smatrati ženske klobuke iz klobučevine, tkanine, iz elame (mešane), v pogledu točk za ženske klobuke iz klobučevine, pletenine, žemeta ali druge tkanine, garnirane ali negarnirane.

Južnoštajersko industrijsko gospodarstvo

»Frankfurter Zeitung« prinaša o spodnještajerskem gospodarstvu v zadnjem letu naslednja izjava:

Bistveno je Spodnja Štajerska prispevala k gospodarstvu štajerske dežele in Nemčije na področju premoga in električnega toka. Pri premogu ne gre samo za kompleks trboveljskih rudnikov, temveč tudi za doslej premalo izkoriščena velenjska ležišča. Odkrivalna dela v obeh revirjih so bila zelo okrepljena. V Trbovljah gre za kompenzacijo naravnega zmanjšanja donosnosti. Veeakor trboveljski premog navzlic javnemu mnenju ni poceni, temveč je treba upoštevati tudi zlasti njegovo gorilno vrednost. Dela se mnogo na načrtih za plinske daljnovode, ki naj bi bili alimentirani iz teh premogovnih središč, zlasti iz Velenja. V ta namen je bila ustanovljena in dela študijske družba za plinske daljnovode v vzhodni marki.

K centralama v Fali in Trbovljah bosta v kratkem pristopili še dve dobavitelji toka, pri katerih so se dela že začela prej. Na Dravi nameravajo zgraditi večje število central, in sicer tri na Korškem, katere so že v delu, in 6 na Štajerskem, ki naj bi skupno dale 2.5 milijarde kilovatnih ur toka. Velike možnosti — do 1 milijarde kilovatnih ur — so dane tudi na Savi, ki bi izpolnjevala naprave na Dravi. Kajti Štajerska ima zlasti epomladi zelo malo toka na razpolago.

Kot znano, so bile vse energijske naprave (zlasti Fala in Trboveljska ter Velenje) koncentrirane v roke družbe za preskrbo energije Južni Štajerski v Mariboru. Mimogrede pripominja list, da smo pred odpravnino za nemške in inozemske delničarje Trboveljske. Nadalje imajo v načrtu zvezati južnoštajersko proizvodnjo energije z ostalo štajersko proizvodnjo.

Drobne gospodarske

Industrijski pas v Palermu. Objavljen je ministrski dekret, s katerim se ustanavlja industrijski pas v Palermu na Siciliji, kjer bodo priznane industrijam velike ugodnosti.

Zadružništvo v Dalmaciji. Dalmatinski guverner je ustanovil v Spalatu Ustanovo za zadružništvo (Ente della Cooperazione), katerega naloga je predstavljati, pomagati in nadzorovati zadružne ustanove v Dalmaciji, pa tudi pospeševati koordinacijo, izboljšanje ter razvoj, nadalje študirati vprašanja zadružništva in vzajemne pomoči. Sedaj je ustanova že začela delovati.

Franc Murn

trgovec in posestnik

v nedeljo, dne 10. maja 1942, ob 11 zvečer, po kratki bolezni, previden s tolažili svete vere, v 80. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 12. maja, ob 5 popoldne izpred hiše žalosti. Šukljetoča cesta 6, na farno pokopališče v Smihel.

Novo mesto, dne 11. maja 1942.

Zalujoča rodbina Murn

Slovo Duceja od Hitlerja po končanih razgovorih v Salzburgu

Tečaji za telesno vzgojo

Zvezni podpoveljnik GILL-a je 7. maja na sedežu GILL-a imel posvetovanja s telovadnimi učitelji iz Ljubljane ter z učitelji ljudskih šol in jim dal navodila, kako naj se izvede tečaj za telesno vzgojo, ki bo v Ljubljani v prvih desetih dneh meseca junija. Udeležilo se ga bo 70 skupin iz vseh ljudskih in srednjih šol iz Ljubljane.

Francoska gospodarska policija je lani po uradnih podatkih pokrenila 241.544 procesov, 20.717 navijalcev je bilo kaznovanih, kazni pa je bilo izrečeno 141.864 za 441 milij. frankov. Vrednost zaplenjenega blaga znaša 3.2 milijarde franc. frankov.

Hrvatska komisija za državno premoženje. V Zagrebu je bila ustanovljena posebna komisija za likvidacijo vseh premoženjskih vprašanj državno-pravne in zasebno pravne narave, ki so nastala iz razsula bivše Jugoslavije. Ta komisija ima nalogo ugotoviti delež hrvatske države, avtonomnih teles, gospodarstva in državnih pripadnikov. Ta komisija bo po smernicah pristojnih ministrstev vodila tudi pogajanja za likvidacijo teh deležev z nasledstvenimi državami. Pristojnost komisije se nanaša na državne dolge, državno premoženje, državne monopole, premoženje bivše jugoslovanske narodne banke, bank in zavarovalnic, poštne hranilnice, poštne uprave, prometnih podjetij in socialnih naprav. Predsednika in njegovega namestnika v komisiji odredi Poglavnik, ostale člane pa imenujejo pristojni ministri.

Češka industr. banka v Pragi, ki ima tudi podružnico v Ljubljani, izkazuje za lansko leto pri povišanju bilančne vsote od 1806.5 na 2307.9 milij. kron, tudi zvišanje čistega dobička od 5.2 na 6.4 milij. kron in bo zaradi tega dividenda zvišana od 2.5 na 4 odstotke.

Trgovina s sadjem in zelenjavo v Nemčiji. Te dni je izšla v Nemčiji naredba, po kateri je prepovedano direktno trgovanje med producenti in potrošniki za vse sadje in zelenjavo. Producenti bodo dobili v vsakem okolišu navodila o količinah, katere imajo oddati trgovini za nadaljno prodajo.

Nemška marka in belgijski frank. Nemška za sedbena oblastva so odredila ukinitve določb, ki predpisujejo za krite obkoto bankovcev 40% zlate podlage. Tako bo sedaj belgijski frank navezan na nemško marko, kar bo preprečilo, da bi prišel frank v težave v primeri z valutami onih držav, ki pripadajo nemškemu kliringu, preko katerega se razvijajo tudi vsa belgijska plačila z inozemstvom.

Egiptovski bombaž je bil lani posajen samo na 600.000 ha, dočim je bilo leta 1937 posejanih še 837.000 ha. Pridelek je lani znašal 400.000 ton. Egipt se brani Angliji dobaviti bombažne tkanine, nekaj tkanin bo pa izvozil v Turčijo, dočim izveza v Španijo Anglija ne dovoli.

pogodbi. Položaj je bil zelo poslabšan in bi moral postati še bolj nevaren. Najbolj nerodno pa mi je bilo, da pogodbo in dogovorov nista podpisala zunanja ministra obeh držav, ampak je v imenu nemške vlade podpisal pogodbo Tschirshcky, minister v Hamburgu, z ruske strani pa Birilev, minister za mornarico. Admiral Birilev je bil pogumen mornar, bil pa je minister šele 14 dni. Ni imel pojma o politiki in je pozneje izjavljal, da pogodbe sploh ni prebral in jo je podpisal, ker je njegov podpis kril car. Car mu je rekel, da naj podpiše pogodbo in kot poslušen vojak sem vzkliknil: »slohuš«, to je, odgovoril sem tako, kakor odgovori ruski vojak na povelje.

Ko sem pozorno proučil ves položaj, ki ga je cesar ustvaril, sem Holsteinu, državnemu tajniku v zunanjem ministrstvu, pisal pismo. Holsteinovo stališče tedaj ni bilo jasno, ker se je bal odgovornosti. Pisal sem mu:

Ned Vašim vrednotenjem pogodbe v Bjoerkoeju, ki sem ga pravkar pismeno prejel in Vašimi zadnjimi brzojankami sem ugotovil velika nasprotja. V brzojavki št. 57 pa pravite, da sta oba dostavka moč pogodbe oslabila. Toda pogodba zasluži ugoden sprejem in bila bi napaka, če bi odklonili sopodpis. Zda pa mi pišete, da bo javno mnenje v Nemčiji to pogodbo smatralo za zgrešeno. Če je to tako, tedaj nikakor ne bom podpisal pogodbe. Pogodba bo padla, ker ne bom moral podpisati in bom odstopil. Vaša domneva, da bi bil car prinesel s seboj na konferenco načrt za pogodbo, se mi ne zdi verjetna. Zdi se mi, da car na konferenco v Bjoerkoe sploh ni prinesel s seboj nobenega načrta. Pobudo za vse to je dalo Mjegovo Veličanstvo. Vse to — seveda, če se ne motim. Prav gotovo pa se ne motim, če trdim, da dostavka »v Evropi« ni predlagal Tschirshcky. Oba dostavka je dodal cesar in Tschirshcky zasluži samo en očetek in ta je, da ni preprečil dostavlja »v Evropi«. Memogče je cesarju reči, da je Tschirshcky kriv te nerodnosti. Mjegovo Veličanstvo je preveč lojalno, da ne bi priznalo, da to ni točno. Ma drugi strani pa se ne sme pozabiti, da ima vso zaslugo za to pogodbo — če je to sploh kakšna zasluga — samo cesar in nikdo drugi. Kljub temu pa je jaz ne bom sprejel in bom rajši odstopil, ko sem proučil pogodbo in se mi zdi škodljiva za državo. Še ena točka se mi zdi zelo važna. Če hočemo pogodbo ohraniti, tedaj se bomo za nekaj časa morali varovati vseh težav s Francijo, zlasti v vprašanjih, ki se nanašajo na Naroko. Sporazum z njo v glavnih vprašanjih je bil vsekakor glavni pogoj za sprejem pogodbe s carjem.« (Dolge.)

Stara, že skoraj pozabljena obrt Nekdaj je cvetelo pri nas glavnikarstvo

Konec prejšnjega stoletja je pri nas domača glavnikarska obrt krila prav vse povpraševanje po glavniki. Prebivalstvo drugih glavnikov, kakor domačih roženih niti poznalo ni. Med domačimi glavniki sicer ni bilo velike izbire, bili pa so dobri in trdni. V glavnem so glavniki izdelovali le dve vrsti glavnikov. Najbolj splošen in priljubljen je bil glavnik z dvema vrstama zob, ki so bili na obeh daljših straneh glavnika. Vrsta na eni strani je imela prav goste, druga pa bolj redke zobe. Poleg teh je ta domača obrt izdelovala tudi običajne ožje in daljše glavničke, največ z zobmi ene same velikosti.

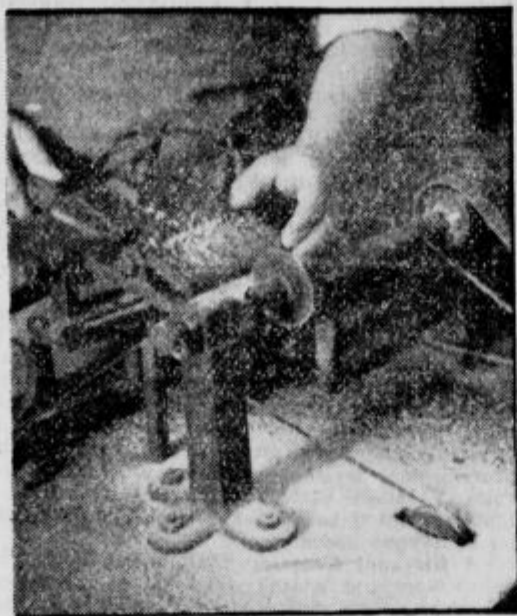
V začetku sedanjega stoletja je tudi izdelovanje glavnikov začela polagoma prevzemati industrija. Naši domači glavniki se so to splošno ni poznalo. Ko pa je industrija naša vse bolj primerne surovine za izdelovanje glavnikov, zlasti razne smole, so prišli taki glavniki tudi na naš trg in začeli izpodrivati domači izdelek. Industrijski glavniki so bili seveda mnogo boljše, prvič so imeli enotne lepe barve, dalje najrazličnejše, deloma tudi priročne oblike, bili so lahko mnogo večji in daljši kakor domači, poleg tega pa so imeli vsi lepše izdelane zobe. Zobje industrijske izdelanih glavnikov so bili namreč v glavnem sicer po dolgovatega preseka, a vendar brez ostrih robov. Imeli so seveda drugo elabo stran. Tovarniško izdelani glavniki iz umetnih emol še zdaleka niso bili tako trdni kakor domači iz roževine. Tu pa je seveda odločala cena in tako je domača obrt roženih glavnikov pri nas začela nekako ob začetku prve svetovne vojne hudo propadati. Le v redkih krajih se je obdržala, in še tam je le životarla.

Zanimivo je, da je prav doba prve svetovne vojne to domačo obrt, ki je bila takorekoč obsojena na pogin, izredno poživila. Proti koncu prve svetovne vojne je nastopilo zaradi preusmeritve industrije pomanjkanje glavnikov in za glavnikarje so se začeli res zlati časi. Ti so trajali še precej let po koncu svetovne vojne, nekako do nastopa gospodarske krize leta 1929. Tedaj pa je zopet začela glavnikarska obrt nazadovati, saj je industrija tedaj premogla že nešteto novih, še boljših umetnih emol in so tovarniško izdelani glavniki lahko zadovoljili še tako izbirčen okus, pa tudi najbolj ekromen žep. Krošnjariji so največ pripomogli do razširitve teh tovarniških izdelkov, ki so bili res na pol zastopni. Ta novi udarec je zdržalo le malo obrtnikov in prav redki so še, ki so se odločili, da bodo ostali zvesti glavnikarstvu.

V sedanjih časih, ko je tako važno, da se vsa, ka pokrajina oskrbuje v vseh potrebščinah, kolikor le more, sama iz svojih surovin, je pozabljena glavnikarska obrt prišla bolj do veljave. V vseh trgovinah že prodajajo poleg tovarniško izdelanih glavnikov tudi domače glavničke. Kupci jih sicer nimajo radi, ne zde se jim dovolj lepi. Vendar že mnogi posegajo po njih in s presenečenjem ugotavljajo, da so ti domači izdelki prav za prav neprimerno bolj trdi, kakor pa tovarniški. Glede cene pa se tudi ne morejo pritožiti. Tako je doživela ta obrt že drugič boljše čase prav v razmerah, ko tega gotovo ni pričakovala.

Izdelovanje glavnikov se je pri nas vedno kar podedovalo v družinah, ki so že od nekdaj imele z glavnikarstvom opravka. Tako je postala ta obrt

pri posameznih glavnikarjih nekakšna družinska skrivnost, kar je tudi razumljivo, saj izdelovanje glavnikov ni tako enostavno, kakor na primer iz-

Nala cirkularka, ki žaga zarez. Sveženj je na vodilu, vendar zgornje rožne plošče ni videti, ker jo pokriva lesena desica, ki stiska sveženj. Sprejda belo žaganje iz roževine, priznava gnojilo za cvetlice v lončkih.

delovanje suhe robe. Poleg tega zahteva glavnikarstvo poleg močno razpredene prodajne organizacije še nakupovalno organizacijo za glavničke potrebnih surovin. Vsi pri nas izdelani domači glavniki so bili od nekdaj narejeni iz roževine, prede-

Posledice hude zime pri dolenskem kmetu

Novo mesto, 11. maja.

Zadnji lepi in topli spomladanski dnevi so nas že toliko ogreli, da smo pozabili na hudo zimo, ki nas je tlačila in morila skoraj pol leta, kar se v naših krajih kaj redko zgodi. Odložili smo zimske sukne ter malo pogodrnjali nad velikimi zneski za kurivo, ki nam jih je dolga zima iztisnila iz žepov. Drugače naš kmet, ki je šele z nastopom spomladi začel ugotavljati škodo, ki mu jo je zima povzročila po njegovih njivah, vinogradih in sadnih nasadih, in ki si jo je že v duhu predstavljal, ko je s skrbjo štel dneve, ki jih je narava morala preživeti pod snežno odejo. Znan mu je namreč izrek, da je malo kruha, če sneg na njivah in posevkih leži več kakor dve sto dni. In prav toliko jih je bilo, ko je sneg jel pod vplivom južnih vetrov kopneti in izginjati z njiv, posejanih z ozimnimi žiti.

Pokazalo se je namreč, da so ozimna žita radi

lane iz govejih rogov. Veak glavnikar je redno obiskoval široko in daljno okolico svojega okoliša in po klavnihah in pri kmetih nakupoval robove. Rogovi so bili nato pri glavnikarju deležni posebnega postopka, ki ga glavnikarji niso radi izdali. Namakali so robove v posebnih tekočinah, dokler se niso zmehčali. Nato so jih razrezali v plošče in zravnali. Tako so pridobili rožene plošče v pravi velikosti. Pri tem je bilo seveda vedno nekaj odpadkov, zlasti konice rogov zanje niso bile uporabne. Te so svoj čas prodajali naprej tovarnam za gumbe. Rožene plošče same pa so potem obdelovali, dokler niso izdelali glavnikov.

Ce pogledamo domači glavnik, vidimo, da je plošev vsega glavnika na tieto stran, kjer se končujejo zobje, mnogo tanjša kakor hrbna stran. Podobno je to tudi pri industrijskih glavniki. Potrebno pa je zato, da so zobje bolj trdni in da se ne lomijo. Zato so glavnikarji vedno glavničke tako zbrusili, da so dobili tako obliko. Seveda so morali v rožene plošče najprej zažagati zobe. Enako debele in enako velike plošče so povezane v svežnje nažagali tako, da so izžagali veak zob posebej. Zaga je bila kakor majhna cirkularka. Sveženj je bil seveda trdno prevezan na vodilo, ki se je dalo premikati naprej. Zato je šlo žaganje zob hitro izpod rok. Delavec je sveženj, pritrjen na vodilo, nagnil proti majhni cirkularki in ga pritiskal v žago. Zaga se je zagrizla v roževino kaj hitro in napravila tako globoko zarezo, kakor je to dovoljeval poseben vijak, ki je ustavljal vodilo. Tako je bilo zagotovljeno izdelovanje enakomerno globokih zarez. Kakor hitro je bila zareza končana, je nagnil delavec vodilo nazaj. Pri tem se je avtomatično pomaknilo za zob naprej in žaga je zopet dobila roževino pod zob. Nažagane glavničke je bilo treba vsakega zase zbrusiti, seveda so pri tem zobje ostali ves čas osterbov in prav to je vedno jemalo ugled domačim izdelkom.

Ko segajo danes kupci po domačih glavniki, je prav, če se zavedajo, da jim zopet služi izdelek, ki ga je nekdanj naša domača obrt razpošiljala ne samo po naši zemlji, ampak še daleč naokrog. Povod tam, kjer niso bili preveč izbirčni, je bil naš domači glavnik dobrodošel. Roževina je namreč izredno žilava in trdna in varčni ljudje so povsod radi kupovali te tako trdne glavničke, ki so včasih v družinah ostali celi kar desetletja.

dolgotrajne zime in snežne odeje močno trpela, zlasti ona, kjer se je sneg radi senčne lege nekoliko pozneje stopil. Zlasti ta žita so bila po skopnjenju snega močno prizadeta od snežne plesni in močno smrka. Tež nesreče se je pridružila še nova, ni namreč hotelo biti malo rahlega dežja in kak teden solnčnega vremena. Kmetje so zato morali skoraj do najnovejšega časa čakati, ali si bodo nekatere ozimne vrste opomogle, ali pa jih bo treba nekaj preorati. Izkazalo se je, da je dobra polovica žit prav redkih, tako da bi jih bilo mogoče, kakor pravijo naši dolenski kmetje, »okopavati«. Naprednejši kmetje so ob prvi priliki, ki se je ponudila z lepšim vremenom, enkrat ali celo dvakrat z branami prevlekli svoje oslabele posevke in s tem rešili, kar se je rešiti dalo. Marsikdaj je bilo treba vkljub vsej skrbni preorati in posejati oziroma zasadi. Tako bomo letos namesto pšenice in rži imeli več ovs, ječmena in krompirja. Zgodnji pomladni sadeži so sedaj v veliki meri že v zemlji, ki čaka le še na fižol in koruzo. Tadv bosta letos toliko

Beg iz življenja

Ni tako neznano, da se človek rad odteguje stvarnosti in beži v svet namišljenosti in prazne domišljije. Ne v gospodarstvo ali na drugih praktičnih področjih: tam je resničnost preveč trda, da bi jo mogli kar tako pozabiti. Beg iz življenja se dogaja najraje v tistem vmesnem svetu, ki skuša biti idealen odmev življenja, ali njegov točni kronist in opominjalec, ali pa prerok, ki človeku napoveduje dobro in zlo. To je svet umetnosti, predvsem svet književne umetnosti.

Kljub vsemu opominjanju in naglemu menjavanju oblikovnih struj ostane v umetnosti vendarle vedno mnogo nespremenljivega, tako rekoč večnega, kar ne sme biti podvrženo svojvoljnosti raznih umetniških pokretov. Ena izmed prvih, ki imajo značaj trajnosti, je prav življenjskost, ali tudi človečnost.

V našem polpreteklem književnem ustvarjanju je ta prvina stopila zelo v ozadje. Razne književne struje so jo odrinile ter krenile na neko novo pot, ki pa je kmalu pripeljala v slepo ulico. Tako smo se oddaljili od tiste osnovne črte, ki je lastna vsakemu človeškemu delu: stvarnosti. Ščasoma je beg iz stvarnosti in življenja postal celo neko načelo. Tako se je zlasti književnost, a tudi likovna umetnost v svojem stremljenju vedno bolj oddaljevala od življenja in od človeka ter se gubila v nerazumljivo govorenje ter v slučajne igre namišljenosti. Res je, da umetnost ni vezana na to in ono ozko obliko, da mora ali znati biti nepreračunljiva, a prav tako ne zna zgubiti zavesti, da je človečanska, da klije iz življenja in da se povrača spet nazaj v življenje. Stvarnost je osnova, ki se ji mora podvreči vsaka umetniška struja. Življenje je za človeka največja stvarnost, a človek stoji vedno kot središnja točka v življenju. Umetnost mora biti torej vsa človečanska, če ji je kaj mar stvarnosti.

Zahteva po človečnosti v umetnosti se vedno bolj čuje in dobiva vedno globlji in večji pomen. Ni to nova struja, temveč je povratak k osnovnim prvinam. Človek in življenje morata dobiti v umetnosti spet središčno mesto, in to takšen človek, kakršen v resnici je, takšen človek, kakršen v resnici mora biti; skratka: povratak nazaj k stvarnosti.

bolj pomembna, kolikor manj bo pšenice in rži, ki se nista mogli upreti prehudim zimam.

Bolj kakor ozimna žita se je zimi uprla trta, ki proti vsemu pričakovanju od zimskega mraza ni mnogo trpela in so v večji meri prizadeti le mladi nasadi, za katere je zima bila le pretrda. Mraz sam tudi na sadnem drevju ni storil mnogo škode, pač pa je v veliki meri svoje delo »dobro opravil« zatej, ki ga je lakota prisilila, da se je krepko lotil mladega drevja. Ponekod se ga je lotil zelo sistematično, ogledal kar cele vrste mladega drevja in povzročil velikansko škodo, ki je neopopravljiva.

S takimi opazovanji je stopil naš dolenski kmet v spomlad in s skrbjo čaka, kaj mu bo prineslo poletje in vreme, ki je tako muhav in neumljeno.

V vsako hišo »Slovenca«!

Prednica in preslica na Barju

Ljubljana, maja.

Med nadlogami, s katerimi se mora boriti kmetovizacija Barja, sta poleg vode zlasti dva zelo nadležna plevela, to sta prednica in preslica. Travnikom najbolj škoduje prednica, ki se širi skoraj brez zadržka s svojimi koreninami in vlaknastimi stebli. Mestna občina mora vsako leto pozivati posestnike Barja, da odstranjujejo in uničujejo prednico, sicer jo odstrani sama na račun malomarnega posestnika. Ako namreč en posestnik ne uniči prednice, je ogrožena vsa okolica njegovega posestva.

Drugi nadležni plevel je preslica, praproti sorodna rastlina, ki se množi s trosi in je takorekoč neuničljiva. Škoduje zlasti zaradi tega, ker jemlje zemeljske moči in sonce koristnim rastlinam, zlasti krompirju, koruzi, fižolu, zelenjavi. Ne pomagajo nobeno ruvanje preslice iz zemlje, nobeno okopavanje, drugo leto je je zopet več kakor kdaj prej.

Strokovnjaki so dolgo ugibali, kako zadušiti prednico in preslico na Barju. Slučaj jim je pokazal, kako je najlažje, najbolj uspešno, pa tudi za lastnike najbolj koristno mogoče uničiti oba plevela in to temeljito ter brez ostanka. Sredstvo proti temu pleveloma je: sajenje sončnic in buč, torej dveh nad vse koristnih oljarij in dobavitel-

ljice živalske krme. Tam, kjer raste košata buča s svojimi širokimi listi, ali požrešna sončnica, ki izpije skoraj vso vodo iz zemlje, tam ne moreta uspevati niti prednica, še manj pa preslica. Ko pridlovalce pobere s preorane njive zrele sončnice ali buče ter sežge preostale dele rastline, kolikor jih ni že uporabil za krmo živalim, ne ostane niti sledu kakšnega plevela, niti prednice, niti preslice, še manj pa kakega drugega plevela. Njiva ostane čista in sposobna sprejeti vsako koristno kulturo, če že posestnik noče na novo posaditi sončnic ali buč. Barjani se tega že zavedajo in tudi iz tega razloga so že, deloma pa še bodo letos posadili mnogo več sončnic in buč.

Tretji, na Barju zelo nadležni plevel je travniška kislica, bližnja sorodnica naši ajdi, seveda še daleč ne tako koristna. Edino korist od kislice imajo spomladi morda gospodinjice, ki jo sem in tja uporabijo mesto drage špinače. Neizmerno pa škoduje kislica travnikom. Tam, kjer raste kislica, je znamenje, da zemlji manjka elementa kalija, po domače apna. To pa je na Barju običajen pojav. Kmetje morajo travnike posipati z apnom, način ve dandanes vsak kmet, in kislica bo s travnikom izginila, trava pa neizmerno boljša. Zado- stuje, če obdelovalce vsakih pet let enkrat posuje travnike z apnom.

Glavnikar brusi ob brusu že nažagano ploščo glavnika. V ozadju drugi stroji glavnikarske delavnice.

KULTURNI OBZORNIK

»Dom in svet« št. 3—4

Izšla je druga dvojna številka (3—4) te slovenske literarno-znanstvene revije, ki hodi že 54. leto med Slovence. Napovedano je, da bo izšla v letošnjem letu petkrat v dvojni številki v predpisnem obsegu in to še enkrat pred počitniškimi meseci ter dvakrat v jesenski dobi do božiča. Cena je ostala približno taka kot prejšnja leta, kajti za dijake, ki plačajo vso vsoto obenem, velja 35 lir, za ostale pa 40 lir ter se lahko plačuje v obrokih po 10 lir, s čimer je dana možnost, da je danes čim več ljudi naročenih na to edino našo literarno revijo, ki si je dala nalogo — kakor pravi v vabilu na platnicah — vzdržati kulturno kontinuiteto.

Ta druga številka prinaša na ovitku posrečeno risbo France Godca Robbovega angela iz šentjakobske cerkve v Ljubljani, notranje viniete, zaglavki, pa predstavlja druge motive iz Ljubljane, Krekov trg s stolnico (dvakrat) ter nabrežje Ljubljane.

Uvodno pesem pa ima to pot mladi pesnik France Balantič, ki se že drugo leto oglašja v tej reviji ter kaže velik talent in lep napredek. »Umiram« je pesem pomladnega razpoloženja, ko vsa narava brsti, ptičji pojo in potok poje, ko bi človek želel da

strmel bi dolgo, dolgo, ko bi ležal vznak, okrasil čelo z vencem bi zaspalca, položil glavo bi na roke kot na hrbet janca...

a on »umiram, ah umiram... Pri Balantiču je sploh osnovna nota pesniškega ustvarjanja misel na smrt, na odmiranje življenjske strasti, ki jo je poln, pa jo ne more izživeti. Tako je tudi druga »V zimskem vetru« pesem žalostnega ljubimca, ki je sam na svoji ženitnini in si v vinu utaplja bol. »Zasuta usta« pa je vzdih

kot iz groba, ko je srečen »v molku s prstjo zasutih ust«. Balantičeva pesem je v marsičem podobna pesmi Srečka Kosovega, po močnem a lahkotnem izražanju, pesniškem občutju ter osnovnem razpoloženju, po figurativnem bogastvu pa ga prekaša. Prepričan pa nas je že s svojimi prvimi začetki, da je pesnik, od katerega moremo pričakovati še marsikaj. — Drugi pesnik v tej številki pa je Jože Kastelic, ki je z dvema pesmima »Mesečina« in »Tolmun« ustvaril dve čisti lirski umetni, izredno prefinjenega čustvovanja, ki se od današnje pesniške tvorbe razlikuje tudi po svojskem notranjem ritmu in stikih, ki ga vodita v svet klasične mirnosti in čiste poezije. — Dušan Ludvik je lepo prevel znano Prudhommejevo pesem »Razbita vaza«, lepo pesniško primerno med počeno vazo in načetim srcem s poanto: Pustite ju, razbiti sta! Prevod ki se mi ne zdi prvi te pesmi v naši književnosti, je lep donesek k poznavanju francoske lirike pri nas. — V pesniškem prevodu Janka Modra prinaša revija Calderonovo svetovno znano dramo Veliki oder sveta, s čimer se seznanjamo s španskim katoliškim Shakespearom ter z njegovim misterijem. Odlika tega prevoda je, da je prevajal po španskem izvirniku ter se drži vseh španskih ritmičnih in rimanih težkoč, ozirajoč se na oblike soneta, oktave, ronda, pa tudi na svojske asonance ter jih z lahkoto prenaša v slovensko besedo. Tako nas revija seznani s katoliško klasiko.

V pripovedništvu prinaša na prvem mestu dve poglavji iz novega romana »Goričane«, ki ga je napisal Stanko Kociper in sicer Aninska nedelja v Vinskih goricah ter Smrt starega Lakiča. Stanko Kociper je začel svojo literarno pot z dramami in sicer z ljudsko igro »Zasad«, ki je izšla tudi knjižno.

Prva njegova proza je bila črtica »Zemlja se je potegnila« v zadnjem Domu in svetu. Medtem je napisal obširen roman, slavospev Vinskih goricam, epos človeka in zemlje, ki ga je sicer namenil za uvodno povest v DS,

pa ga je uredništvo odstopilo. Naši knjižari, kjer bo še letos izšel v knjižni izdaji. Prepričan sem, da bo pomenil dogodek v naši knjižni produkciji zaradi svoje poetičnosti, silnega zdravja in življenjskih sil, ki so v njem. Za zgled pa podaja Dom in svet sedaj 4. poglavje: Aninska nedelja v Vinskih goricah, ter 18. poglavje: Smrt starega Lakiča. Aninska nedelja pri Jeruzalemu v Slovenskih goricah je opisana z vsem ognjem vsakega proščenja ter je lepo povezana s prvim razodeljem ljubezni med Ludvikom, junakom romana, in sosedovo Juliko. Smrt starega Lakiča pa lahko velja za nekaj pandant Reymontovi smrti starega Borina, ali smrti Zolajevskega kmeta v Zemlji, le da je tu opisana smrt »goričanca«, lastnika gorice in pridlovalca vina. Nasprotje med odmiranjem starega rodu in nastopom novega — Ludvika — ki gre med domobranci — je podano zelo prepričljivo, z močno poezijo in z resničnim pisateljskim živcem. Stanko Kociper postaja s temi deli pesnik Slovenskih goric, kakor je Ingolič Ptujskega polja, ali Kranjec Prekmurja odklikuje ga pa pred njima njegovo zdravo, optimistično gledanje na življenje in svet. — Drugo črtico pa je napisal Jože Dular: Osojnik je zadihal, v kateri je stopil v svoji dolenski svet in pokazal cestaria Osojnika, gospodarja številne družine, ter srečo, ki jo je doživel v oporoki botre svojih otrok. Seveda je bilo treba preboleti še majhen preprič, da je lahko »zadihal«. Nazorno pisana črtica v smislu vzgojne realizma, vendar pa je tendenca mani vidna, kakor v drugih črticah tega pisatelja, ter zajema povest s svojo notranjo dramatično napetostjo.

Tak je leposlovn del te številke. Bogat pa je tudi znanstveni del.

Dr. S. Mikuz raziskuje slogovni razvoj umetnosti France Ilovskega, slovenskega baročnega slikarja (1700—1764). V tem poglavju podaja podoba časa, to je način baročne umetnosti z namenom, da dobi trdno oporišče za analizo in oceno Ilovskega del. Posebno ta del

je zanimiv, ker nakaže tudi paralelo med slikarskim in literarnim barokom pri nas. Nato pa poda Ilovskeve uspehe na njegov prvi poti: v gradu Zalog, v grajski kapelici in Tuštinu ter v cerkvi na žalah. — V razpravi Drugi frisiški spomenik pa univ. prof. dr. Fr. Grivec z novim gradivom pregledno pojasnjuje jedro književno zgodovinskega in jezikovnega vprašanja tega najstarejšega slovenskega knjižnega spomenika. Podlaga za pravilno rešitev tega vprašanja sta z velikim znanstvenim trudom podala že Vondrák in Jagič. Toda Vondráka sta ovirali dve pomanjklivosti: premalo je poznal spise Metodovega učenca Klimenta Bolgarskega, ki so bili povečini izdani šele potem, ko je vsa svoja raziskavanja že končal; še bolj ga je pa oviral predsodek, da se Metod v Panoniji ni prilagodio rimskemu obredu in da torej ni mogel rabiti frisiških spomenikov. Zaradi tega Vondrák ni mogel razložiti spajanja vzhodnih in zahodnih prvih. Jagič je pravilno opozoril na te pomanjklivosti in resno utiral pot k pravilni rešitvi. Grivec je na tej podlagi natančneje preiskal zvezo II. frisiškega spomenika s cerkvenoslovansko in grško krščansko književnostjo, zraven pa odkril dovršeno književno t. i. literarno obliko spomenika, kolikor je še ohranjena v ohranjenih odlomkih. Vse to je dopolnil z važnimi bogoslovnimi dogmatičnimi ter dokončno pojasnil spajanje vzhodnih in zahodnih vplivov. Z veliko verjetnostjo je dokazal, da so v drugem frisiškem spomeniku ohranjeni odlomki Metodovega govora, dovršenega po vsebini in obliki, navdahnjenega z nekim poletom. Torej ima ta odlomek tudi književno vrednost in je dragocen ostanek prvih začetkov slovenske književnosti. V jezikovni razlagi sta med drugim pojasnjena zna-

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljuba«

Rimsko pismo:

Papeževe univerze v Rimu

1. Papeški biblični institut

Papeški biblični institut je ustanovil Pij X. dne 7. maja 1909. Njegovi početki pa segajo že v dobo Pija II. in Leona XIII. Biblični zavod je tudi na Piazza della Pilotta, ne daleč od Gregorijane. Leta 1912 so predelali in modernizirali prejšnjo staro stavbo, tako da je primerna za nove namene.

Veliki kancler zavoda je vsakokratni kardinal prefekt kongregacije za semenišča in univerze, njegov namestnik je vsakokratni general jezuitskega reda, nadaljnje zavodove oblasti so še rektor in njegov namestnik, dekan obeh fakultet, prefekt knjižnice in kustos muzeja, tajnik in ekonom. Vsaka fakulteta ima približno po deset profesorjev. Preteklo leto je na zavodu bilo 74 slušateljev, in sicer 31 svetnega klera; 42 redovnikov in en laik. Sluštelteli so pripadali 19 narodnostim, največ je Italijanov in Nemcev v zadnjih letih, precej pa Ircev, Špancev in južnih Američanov.

Profesorji bibličnega zavoda prirejajo vsako leto tako imenovane **biblične tedne** v mesecu septembru, torej med počitnicami, za profesorje italijanskih bogoslovnih učilišč. Na teh »tednih« obravnavajo posebna vprašanja iz biblične znanosti, ki so zaradi znanstvenih raziskavanj aktualna ali pa pojasnjujejo težja mesta iz sv. pisma. Razen tega imajo profesorji zavoda vsako leto tudi več javnih predavanj iz svoje stroke za široko publiko. Ta predavanja so po novem letu ob nedeljah do pričetka posta. Zanimiv je študij na fakulteti za stare **orientalske vede**. Seveda je tesno povezan s proučevanjem sv. pisma, a v glavnem se obravnava orientalistika in sicer v štirih sekcijah: semitistika, asiriologika, egiptologika in sanskrito-iranistika. Vsaka naštetih sekcij obsega učenje več jezikov, na primer samo asiriološka skupina arabski, aramejski, širski in etiopijski jezik. — Znamenita je knjižnica v Bibličnem zavodu, kjer zavzema centralni prostor in je 17 m dolga, 10 m široka in 12 m visoka. Mnogi duhovniki, ki se pripravljajo za višje študije in zlasti na profesure v bogoslovnih učiliščih, študirajo v tej knjižnici, kjer najdejo vse potrebne znanstvene vire za svoje delo. Svojo biblioteko pa ima v zavodu tudi fakulteta za staro orientalistiko, ki razpolaga s množico zelo redkih knjig. Svoj oddelek ima asiriologija, egiptologija, palestinski odsek itd. z mnogimi izredno dragocnimi izvirnimi rokopisi, prepisi in fotografijami izvirnikov. Poleg tega je v zavodu tudi biblični muzej z zbirkami in izkopaninami, ki naj ponazorijo proučevanje svetega pisma in starih bibličnih tekstov. Tu je tudi zbirka starih zemljevidov, črtežev najdišč z vsemi potrebnimi opisi in pojasnili ter vse urejeno po zgodovinskih dobah in krajih, kjer so bile najdene izkopanine. Celotna biblioteka, ki obsega nad 100.000 del je trojno katalogizirana: po avtorjih, po predmetu in po najdiščih, če gre za izkopanine. Knjižnica dobiva nad 300 periodičnih publikacij iz vsega sveta. V zadnjem času so tudi te katalogizirali in v posebnem katalogu registrirali vse pomembnejše članke.

K znanstvenim pripomočkom, ki jih ima zavod v Rimu, pa je treba pristeti še biblično arheološki in biblično prehistorični muzej, ki je v Hierosolymu zavodu (domus Hierosolymitana) blizu Jeruzalemu in ki spada tudi k Bibličnemu institutu. Ta dom je bil zgrajen leta 1927, in sicer iz tega namena, da v njem morejo stanovati profesorji in akademiki, ki hočejo na licu mesta proučevati zemljepis, zgodovino in izkopanine v Sveti deželi in ki se tudi sicer žele podrobneje seznaniti s pokrajinami, v katerih je Odršenik živel in deloval in v kateri je tudi sv. pismo nastalo. Gojenci, ki so končali svoje študije na institutu v Rimu, ostanejo večkrat še celo leto v Palestini in pod vodstvom profesorjev delajo izlete in proučevajo vprašanja, ki so v zvezi z njihovim predmetom. Navadno delajo od tu izlete tudi izven Palestine v Egipt, Sirijo in po celem bližnjem Vzhodu. Biblični zavod je tudi iz Rima organiziral več poučnih izletov v sveto deželo in sicer v pomladanskem času, ko je dežela še lepo zelena in ni še izžgana od poletne vročine. Ti izleti so v prvi vrsti namenjeni katehetom in pridigarjem.

Biblični zavod se posveča tudi samostojnim znanstvenim izkopavanjem, in sicer severno od Mrtvega morja, kjer so naleleti na ostanke večjege mesta iz XX. stoletja pred Kr. Iz ohranjenih slik je mogoče sklepati, kakšne so bile verske razmere ter življenjski in moralni pogoji tedanjega časa.

Tako Biblični zavod z vsestransko znanstveno delavnostjo ohranja in utemeljuje visoki znanstveni sloves, ki ga v svetu uživa.

2. Papeški vzhodni zavod

Papeški Vzhodni zavod (Pontificium Institutum Orientalium Studiorum) je bil porojen iz žive želje, da bi krščanski vzhod in zapad zopet postala v verskem pogledu en hlev in en pastir. Od kar je bil dovršen verski razkol (1054), si je Rim prizadeval, da bi zopet prišlo do toliko potrebne verske edinosti. O tem nam priča vesoljni cerkveni zbor v Lionu (1247), Ferarsko-Florentinski koncil (1438—1445), priča nam o tej želji ustanovitev Grškega kolegija v Rimu (1577); papež Pij IX., ki je osnoval Vzhodno kongregacijo in njegov poziv

Vzhodni cerkvi, da se udeleži Vatikan. koncila. Daljnovidni Leon XIII. je posebno pozornost posvetil krščanskemu vzhodu in je v okrožnici »Orientalium dignitas« opozarjal na lepoto in potrebno spoštovanje vzhodnih obredov. Odrčil je tudi, naj se namesto besede »razkolniki« rabi izraz »ločeni bratje«. Papež Pij X. je ob priliki 1500 letnice smrti sv. Janeza Zlatousti, katerega ostanke počivajo v cerkvi sv. Petra v Rimu, ukazal velike verske slovesnosti. Isti papež je vpeljal tudi posebno molitev, ki naj jo zapadni verniki molijo za vzhodne ločene brate. V tej molitvi je tudi značilen stavek: »Obvaruj nas vsake nespretnosti, ki bi jih mogla od nas oddaljiti«. Posebno pa je poznana velika skrb Benedikta XV. za vzhodne kristjane, ki jim je v vojnih stiskah in bedi pomagal, kolikor je le mogel. Nov važen korak v smeri zblizanja krščanskega vzhoda in zapada pa je napravil, ko je ustanovil **Vzhodni papeški zavod** v Rimu.

Temelj zavodu je bil položen z papeževim motu proprio »Orientis Catholici« z dne 15. oktobra 1917. Pouk so spocetka prevzeli profesorji, ki so pripadali raznim redovom, ki so sloveli kot strokovnjaki za vzhodna vprašanja. Nekateri so tudi že dlje časa živeli na vzhodu, kar jim je omogočilo poznanje in stvarno presjoo razmer v vzhodni cerkvi. Benedikt je še dočkal, da so se v decembru 1918 pričela predavanja na zavodu, ki je spocetka imel svoje prostore na Piazza Scossacavalli v samem Vatikanu.

Pij XI. je v svoji znani širokopoteznosti novemu zavodu takoj posvetil vso svojo pažnjo. Najprej je hotel, da se sedež zavoda prenese bolj v središče mesta, zato ga je 1922 dal preseliti v Biblični institut, obenem je pa jezuitom zaupal vodstvo zavoda. Znameniti učenjak in poznavalec ruske cerkve p. Mihael d'Herbigny je postal novi rektor zavoda, ki je razširil učni načrt in pritegnil nove profesorje, tako da je Vzhodni institut v kratkem času zadobil sloves visokotojčega znanstvenega zavoda. Še večji razmah je zavod mogel zavzeti po letu 1926, ko je dobil sedanje lastne prostore na Eskvilinu, v neposredni bližini bazilike S. Maria Maggiore. Izredno darilo neke baskiške gospe je omogočilo, da je bil na istem prostoru leta 1930 zgrajen za zavod popolnoma nov, moderno urejen dom.

Nogometni derby v Torinu se je končal 2:2

Rim, 10. maja. V državnem nogometnem prvenstvu so odigrali danes deščto povratno kolo. Tekmovanje se približuje koncu — samo pet nedelj bodo še tekmovali — je pa še vedno negotovo, kdo bo letošnji prvak. Na vrhu razpredelnice je še vedno gneča, možnosti so še vedno odprte.

Največ zanimanja je bilo danes za nogometni derby v Torinu, kjer je gostovala Roma in merila svoje moči s Torinom. Obe enajstorigi sta se podali v to važno bitko s približno enakimi izgledi. Po 90 minutnem merjenju moči je ostalo spet pri strem. Tekma se je končala z neodločnim izidom 2:2. Roma in Torino sta ostala na vrhu s 33 točkami. Več jasnosti bo prinesla najbrž prihodnja nedelja. Ostala dva kluba, ki spadata med najboljše — Venezia in Genova — sta imela lažji nalogi. Benečani so sprejeli na lastnem igrišču Atalanto in jo odpravili z 1:0. Prav podobno je bilo tudi v Genovi, kjer so domači končali tekmo z Ligurijo z zmago 4:3. V ostalem ni bilo posebnih presenečenj. Pohvaliti moramo Triestince, ki so z Milančani remizirali, nenavadno dobro pa so se odrezali tudi Fiorentinci, ki so pregazili Modeno z 8:0. Za pr-

Bari : Vicenza 2:1

V drugem razredu, v katerem sodeluje 16 moštev, je bilo danes važno srečanje v Bariju, Vicenza, ki je bila v gosteh, je morala pustiti tam obe točki, Bari pa se je utrdil na vodstvu s 37 točkami. Posamezni izidi v drugem razredu so bili: Bari: Bari-Vicenza 2:1; La Spezia: La Spezia-Prato 7:1; Pescara: Pescara-Novara 2:1; Pisa: Pisa-Fanfulla 2:1; Savona: Savona-Udinese 1:0; Alessandria: Alessandria-Fiumana 2:0; Busto Arsizio: Pro Patria-Lucchese 2:0; Padova: Padova-Siena 2:0; Reggino: Reggiana-Brescia 2:0; Točke prvih petih: Bari 37, Padova in Pescara 34, Vicenza 33, Novara 32.

Teniški turnir za rimski pokal: Italija : Madžarska 3:3

Budimpešta, 10. maja. — Danes so končali v Budimpešti prvi del velikega teniškega tekmovanja za rimski pokal. V tem tekmovanju sodelujejo Italijani, Nemci, Madžari in Hrvači. Turnir v Budimpešti, ki je trajal tri dni in na katerem sta nastopili reprezentanci Italijanov in Madžarov, se je končal neodločeno 3:3. Današnje prireditve sta se udeležila poleg množice gledalcev tudi regent Horthy in italijanski poslanik Anfuso.

vasor poroča o tej veličastni procesiji: »Da bi si ogledali procesijo, se zbirajo več milij od mesta oddaljeni ljudje. Tudi tuje jo ravno tako hvalijo, češ da še nikjer niso videli tako lepe, pobožne in dolge procesije. Vrši se ponos s premnogimi plamenicami in baklami. Pri tem se prikazuje Kristusovo trpljenje poleg raznih zgodb iz starega in novega testameta. Vse to kažejo pobožnemu občinstvu s prenašanjem in prevažanjem, pa tudi peš in na konjih. V procesiji hodijo tudi mnogi spokorniki in bičarji, ki bičajo sami sebe, drugi, ki vlačijo za seboj velike križe, mnogi puščavniki itd.« Kakor so izjavljali inozemci, v vsej Nemčiji ni bilo tako velike procesije.

Dekret cesarja Jožefa II., ki je razpustil večino samostanov, je prizanesel ljubljanskim očetom kapucinom, pač zaradi splošne priljubljenosti pri mestnem prebivalstvu. Drugače pa so postopali Francozi, ko so prišli v deželo. Ti so brez vseh pomislekov in brez vsake obzirnosti izpremenili kapucinske cerkev v konjski hlev in vojaško skladišče, samostan pa so si preuredili v vojašnico. Kapucini so se morali izseliti, kamor koli so pač hoteli in mogli: v Skofjo Loko, Kamnik, Krško itd. Tako je ostalo, dokler niso Francozi odšli iz naše dežele in ni spet Avstrija zagospodovala. Nastalo je vprašanje, kaj naj oblastva storijo s samostanom in cerkvijo. Mar naj pokličejo nazaj očete kapucine, ki so se razpršili na vse vetrove, in jim pozidajo skoraj popolnoma razpadle in skrajno zanemarjene stavbe? Francoska okupacijska uprava kapucinskega reda sicer ni bila razpustila, temveč je le odredila, da morajo kapucini zapustiti samostan, smeli pa so vzeti vso svojo lastnino s seboj. Mestna občina ljubljanska je morala vzdrževati samostanska poslopja

Leta 1931 je mesto bolehnega p. d'Herbignya prevzel vodstvo p. Hermann, prav tako velik strokovnjak za vzhodna vprašanja. Po papeški uredbi je veliki kancler tudi na tem zavodu kardinal vsakokratni prefekt kongregacije za semenišča in univerze, njegov namestnik pa je vsakokratni general jezuitskega reda.

Od Slovanov je dolgo let predaval na zavodu znani češki učenjak p. Špačil, pa je moral zaradi slabih oči 1937 pustiti univerzitetno stolicco. L. 1934 je predaval staroslovenski jezik naš slovenski cistercijan p. dr. Tomaž Kurent Sedaj predava staroslovenski jezik ruski pesnik in filolog Venceslav Ivanov, a od leta 1937 slovanske cerkveno zgodovino in literaturo Slovanov bizantinskega obreda Hrvat p. Stefan Sakač, ki je postal znan tudi v domovini po svojih zadnjih raziskavanjih o zgodovinskem poreklu Hrvatov. Danes steje profesorski zbor 21 članov, nekaj manj kot sicer, ker nekateri zaradi vojske niso mogli dosepeti. Po narodnosti so večinoma Španci, Nemci in Francozi. Rednih slušateljev je 25, gostov z drugih fakultet pa je 45.

Rekli smo, da je namen zavoda zblizati krščanski vzhod in zapad na institutu se poleg katoliškega nauka predava tudi nauk vzhodne pravoslavne cerkve. Zavod je odprti tudi pravoslavnim dijakom. Vzhodni verniki, ki največkrat črpaio znanje o katolicizmu iz protestantskih virov, istočasno tudi z vsemi protestantskimi zmotami in predsodki napram katolicizmu, imajo tu priliko, da pri virih črpaio iz kakih temeljev poteka katolicizem in pravoslavlje in si na podlagi resnega znanstvenega proučavanja zgodovine ustvarijo svoje mišljenje. Zlasti važna naloga zavoda je, da vzgoji izobraženih duhovnikov, ki bi se hoteli posvetiti misijonskemu delu med pravoslavnimi verniki. Poleg predavanj je vsem gojencem na razpolago prebogata knjižnica, ki je gotovo največja in najpopolnejša iz svoje atroke na zapadu. Samo verskih del obsega nad 25.000. Resen študij in ljubezen do resnice naj pomagata odstraniti gore predsodkov, ki so se nakopičili v teku zmotne tradicije in čustvenih pretiranj, brez oslonia na resnico. Ako kje, velja tukaj apostolova beseda: Resnica vas bo osvobodila! Resnica in — ljubezen! Temu dvojno namenu je Vzhodni zavod tudi posvečen, temu cilju usli njegovo plemenito delo.

Na Vzhodnem institutu je dosedaj doktoriralo 68 slušateljev, od tega skoraj petina Hrvatov, ki so dosedaj dali zavodu še največ gojencev. Precej slušateljev je vedno tudi iz Poljske, Italije, Francije in Španije.

Podrobni izidi današnje nedelje so tilie:

Firenze: Fiorentina-Modena 8:0; Livorno: Livorno-Napoli 2:0; Milan: Bologna-Ambrosiana 1:0; Rim: Lazio-Juventus 2:1; Genova: Genova-Liguria 4:3; Torino: Torino-Roma 2:2; Trieste: Triestina-Milano 2:2; Benetke: Venezia-Atalanta 1:0.

Stanje točk: Roma in Torino 33, Venezia 31, Genova 30, Lazio 28, Bologna, Milano in Juventus 26, Triestina 25, Fiorentina in Ambrosiana 23, Liguria in Livorno 22, Atalanta 21, Modena 16, Napoli 15.

Izidi trodnevnega tekmovanja so bili: prvega dne je Romanoni (1) premagal Szigetjya, Del Bello (1) pa Gaboryja. Italijani so vodili z 2:0. V igrah v dvoje so si podelili točke. Zmag sta bila deležna madžarski par Gabory-Katona in italijanska dvojica Cucelli-Del Bello. Konec turnirja je potekel v znamenju premoči Madžarov, ki so z dvema zmagama v igrah posameznikov dosegli nadaljni dve točki in privedli do izenačenja 3:3. Catona (M) je odpravil Bossija s 3:6, 6:3, 9:7, 12:10, Asboth (M) pa je premagal Cucellija s 5:7, 2:6, 6:2 in 6:4.

Nedeljski šport v kratkem

Včeraj je bila v inozemstvu nedelja pestrega športnega sporeda, vendar brez velikih dogodkov. Pomembnejša je bila meddržavna tekma med Nemci in Madžari v travniškem hokeju na Dunaju. Zmagali so Nemci s 4:0.

Olimpijski zmagovalci v dviganju uteži Josef Manger je dvignil včeraj na težkoatletski prireditvi v troboju skupno 410 kg.

Na kolesarski cestni dirki v Kölnu je vzbudil splošno pozornost Dunajčan Schwarre, ki se je plaširal pred Italijanom Ferrarjem. Tekmovali so na 209 km.

Tekač Rang je nastopil na atletskem mitingu v Poznanju in pretekel 800 m v 1:57,6.

Hrvatski kolesarji so imeli izbirne tekme za sestavo državne reprezentance. Na 90 km dolgi pro-

EIAR - Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano!
Schema della 32 lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben lunedì, 11 maggio 1942-XX, ore 19.00.

Lezione trentesima seconda.
Pronomi personali tonici.

io	tu	lui	lei
di me	di te	di lui	di lei
a me	a te	a lui	a lei
me	te	lui	lei
noi	voi	loro	loro
di noi	di voi	di loro	di loro
a noi	a voi	a loro	a loro
noi	voi	loro	loro

NB. 1. Chi hai chiamato? Te. — Per chi è questo bicchiere? Per te. — Tu pensi solo a te stesso.
2. Tu sei giovane come me. — Vorrei esser tel — Te felice! Me sventurato!

3. se, di se, a se, se.
Se io dico di si, lei dice di no; se io dico di no, lei dice di si, ed è sempre così. — Certamente, rispose l'accentato, sono io che ho ucciso, ma ho dovuto difendermi. — Lui non sapeva nulla. — Volaitri uomini dite che noi altre donne siamo chiacchierone; ma anche voi, a quanto pare, avete la lingua abbastanza lunga. — Noi tre parliamo stonato, voi due paritate domani. — Parlo io o parli tu? — Lui mangiava e lei lavorava. — Lo dice lui, ma io non lo credo. — Non ha dato il permesso né a loro. — Pregatelo Voi stesso! — Toca proprio a noi. — Sento compassion di lui — Si son burlati di te. — Questa lettera non è per lui, ma è per Voi, signorina. — Non ha annunciato il suo arrivo nemmeno a lei. — Chi non ama il lavoro, è inutile a sé e alla società. — Se alcuno domanda di me, digli che non c'è. — Per compiacere te, andrò con loro. — Quello che fanno loro è sempre ben fatto. — Arriverete tardi tanto te che lui. — Con te mi si esaurisce la pazienza. — Come te ce ne pochi. — A casa mia, solevo dire, comando io. — Ci vado io stesso. — Conosci te stesso. — Per me si va nella città dolente, — per me si va nell'eterno dolore, — per me si va tra la perduta gente... lasciate ogni speranza, voi ch'entrarete.

Esercizio.
Traducete: Tudi jaz sem imel prav. — Včeraj sem prišel jaz, danes prini ti. — Zelo dobro pozna mene in tebe. — Kakšna se vam zdi ta slika? Meni se zdi lena. — Kdo gre z njimi? Nihče. — Samo meni je pisal. — On ljubi le samega sebe. — Ne meni ne nikomur ne verjame. — Tako nezaupen (diffidente) je! — Komu to (to) praviš? Meni? Da tebi. — Če odpotuje ol, odpotujem tudi jaz. — Če ona ne ve nicesar, kaj naj (= morem) vem jaz? — Zakaj dovoliš njemu, meni na me? — Včeraj zvečer som govorili o tebi. — Več kakor ti delam, ali vsaj (almeno) kolikor ti! — Moder človek (il saggiol) neni svoje bogastvo s seboj. — Ali z menoj ali proti meni? — Uboh sem kakor ti. — Zna biti niti njim ne bo povedala nicesar.

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki sledo pouku italijanšine po radiu. Italijanske ure so na sporedu ob ponedeljkih, uredah in petkih, vedno ob 19 zvečer.

Uspešno zdravljenje raka z insulinom

Italijanski profesor Emanuel Roberti je pri svojem znanstvenem raziskovanju prišel do zanimivih novih odkritij. Ko je pred kratkim zdravil nekega umobolnika z močnimi vbrizgi insulina, je čisto slučajno ugotovil, da je pri tem zdravljenju izginil tvor, ki je nastal na bazi raka. Po tem prvem uspehu je profesor Roberti nadaljeval tozadevna proučevanja z radiologom Hanibalom Cassattijem ter je prišel do sledečih ugotovitev: Rak je mogoče ozdraviti z osnovnim zdravljenjem z insulinom in nato z dopolnilnim zračenjem. Ker pa vsak organizem ne more prenesti velikih količin insulina, ki so za zdravljenje po Robertijevi metodi potrebne, raka z insulinom ni mogoče zdraviti pri vsakem bolniku. Zato profesor Roberti in radiolog Cassatti nadaljujeta s svojimi proučevanji zdravljenja raka po novi metodi.

Resničen doživljaj bolgarskega gospodarskega ministra

Sofijski dnevnik »Utro« objavlja te dni resničen doživljaj, ki se je pripetil samemu bolgarskemu gospodarskemu ministru Zaharijevu. Po poročilu omenjenega sofijskega dnevnika, se je minister nekega dne pomešal med ostalo občinstvo in se postavil v vrsto pred neko sofijsko mesnico ter čakal na meso. Ko je stopil v mesnici pred mesarja in zahteval od njega določeno količino mesa, ga je mesar grobo narahlil z besedami: »Nobenega mesa nimam. Glej, da se mi hitro izgubiš!« Minister je molčal in odšel v svojo urad, kjer je ta dogodek takoj povedal časnikařem. Tem je tudi dejal, da bo uporabil vsa razpoložljiva sredstva, da bodo v bodoče dobivali enake količine mesa tako siromašni, kakor bogati. Zato bo tudi razveljavil razne nepregledne predpise, katere bo poenostavil ter bo v njih poosrtil tudi odgovornost mesarjev in ostalih prodajalcev živil. Minister ni ostal samo pri napovedi ter je svojo obljubo že izpolnil.

Judje zapuščajo Slovaško

Preseljevanje judov na Slovaškem se nadaljuje. Po zadnjih podatkih je dosedaj zapustilo slovaško državno ozemlje že 12.000 judov. Slovaška vlada namerava izseliti sploh vse judje. Tako je zadnjič napovedal slovaški notranji minister Mach.

gi je tekmovalo 14 kolesarjev, na cilj pa jih je prišlo 6. Zmagal je Prosenik, med prvimi pa sta bila še Solman in Česnik.

V Zagrebu je bilo precej zanimanja za rokometno tekmovanje, ki je dalo naslednje izide: Gradjanski : Deutscher Sport Klub 10:1, Grafičar : Luftwaffen Sportverein 1:14, Concordia : Martinovca 5:3.

Zgodovina ljubljanske Zvezde

Malokdo od množice ljudi, ki hiti vsak dan skozi današnji preurejeno in izravnano Zvezdo, misli na to, kaj in kakšna je bila še pred dobrim stoletjem. Kakor marsikatero drugo ljubljansko zgodovinsko zanimivost, tako sta nam naša zasluzna domača zgodovinarja Peter pl. Radics in prof. Ivan Vrhovec ohranila zanimive zgodovinske podatke o postanku naše Zvezde. Tukaj so se pred francosko okupacijo sprehajali revni menihi kapucini v spokornih kubah, z brevirjem v roki.

Na tem prostoru je stal še v začetku preteklega stoletja kapucinski samostan s cerkvijo in velikim vrtom. Cerkev je stala na spodnjem koncu današnje Zvezde, na oglu proti Filharmonični družbi, za cerkvijo samostan in velik, ograjen vrt. Na samostanskem dvorišču je bil veliki vodnjak, ki je imel od vseh ljubljanskih vodnjakov najboljšo pitno vodo. Nekdaj pred davnimi stoletji je bilo to zemljišče delzna knežja posest. Leta 1607. je podaril cesar Ferdinand II. ta svet kapucinom, ki so tukaj sezidali samostan in cerkev. Med ljubljanskim prebivalstvom so postali kapucini posebno priljubljeni zato, ker so vsako leto na veliki petek prirejali tako veličastne pasijonske procesije, da so slovele celo zunaj mej kranjske dežele. Valvasor piše, da so je zbralo k posvetitvi kapucinske cerkve 20.000 ljudi s 500 zastavami in banderi s Kranjske, Korške in Stajerske. Leta 1617. na veliki petek je šla pasijonska procesija prvič po ljubljanskih ulicah, pozneje so jo prirejali redno vsako leto. Val-

stvarmi, saj se je vsakdo, da bi imel odgovornost pred Francozi. — Dva stola težki zvon je tako v francoski dobi kakor tudi pozneje po odhodu Francozov.

Kam je prešlo kapucinsko imetje, kam so izginile cerkvene dragocenosti? Temu vprašanju nikdo ni znal odgovoriti. Oblasti so stvar preiskovale in dognale, da je bil poslednji upravitelj kapucinskega samostana neki dr. Valentič. Mar je v njegovi posesti dva stola težki zvon kapucinske cerkve? Pozvali so bivšega upravitelja, da naj se izjavi, kaj ve o samostanskem imetju, in kje, naj ga iščejo. Dr. Valentič je odgovoril na ta poziv 25. avgusta 1818 nastopno: »Na ukaz Francozov so kapucini odšli v Skofjo Loko, Kamnik in Krško ter vzeli s seboj razno oropavo, kaj in koliko, mi ni znano. Sicer pa moram zagotoviti, da so bili cerkveni parametri in cerkveno perilo zaradi starosti in slabe kakovosti zelo malovredni, saj je znano, da kapucini po svojih redovnih pravilih niso smeli imeti nicesar zlatega, srebrnega in svilenega. Njihovi cerkveni parametri so bili le iz volnenega blaga, stari, zakrpani in raztrgani, takšno je bilo tudi cerkveno perilo. Kaj se je zgodilo z vinskimi sodi, mi ni znano, pač pa vem to, da so kapucini ob izselitvi preločili vino iz velikih sodov v manjše, lažje prevozne sode; kdo pa si je prilastil večje sode, mi ni znano. Kmalu nato so zasedli samostan francoski vojaki in je bilo iz samostana marsikaj razneseno in razvoženo, jaz pa nisem smel v samostan, ker nisem bil prijatelj Francozov. Vse to mi je znano kot prijatelj nekdanjega predstojnika p. Rudolfa in očetov kapucinov. Poleg tega moram še pripomniti, da je bilo oh zpraznitvi samostana mnogo raznesenega

in pokradenega, zakaj v takratni splošni zmešnjavi nikdo ni imel, niti ni mogel imeti nadzorstva nad Valentič prodal za 100 goldinarjev in denar porabil za samostanske namene.

Kmalu je avstrijska oblast zavrgla misel glede obnove kapucinskega samostana in cerkve. Po francoskem zgledu je tudi ona uporabljala kapucinske stavbe za skladišča vojaškega blaga. Vojaštvo je imelo v prvem nadstropju samostana pet sob za prevozno moštvo, v pritličju je bila stražnica za jetnike, skladišče za kruh in dve manjši sobi za odrejeno moštvo. Topničarsko poveljstvo je zavzelo zase dve večji sobi, v katerih je imelo zalogo topniškega materiala. Tudi na samostanskem vrtu so imeli v ograjenem prostoru zalogo krogel in granat ter neuporabne topove. Cerkev je uporabila oskrbovalna skladiščna uprava kot skladišče za tisoč stotov sena, prostora pa je bilo za poldrug tisoč stotov.

Po daljšem premišljevanju, kaj naj se ukrene glede kapucinskega samostana, so se avstrijske oblasti odločile, da bodo prodale samostan, cerkev in vrt. V ta namen je bila sklicana seja na dan 19. marca 1815 v kresijski pisarni. Tukaj je bilo sklenjeno, da se mora prepeljati seno za Bežigrad, samostan pa prodati na licitaciji. Hkrati so ukazali mežnarju Peterci pri sv. Krištofu, da mora prepeljati kosti v cerkvi pokopanih na pokopališče pri sv. Krištofu. Odpeljal jih je na 16 vovoh. Samostansko zemljišče so razdelili na osem parcel, izvezli so le tisti del, ki je bil potreben za razširjenje ceste. Licitacija je bila določena na 10. febr. 1817. — Kvadrantni sežen kapucinskega zemljišča so cenili na 50 krajcarjev, kar je bila tudi za tiste čase zelo nizka cena. (Dalje).

127.

Na treh mestih so se imeli kmetje utaboriti. Spravili so na Gradišče in v tabor pri cerkvi sv. Jakoba hrano in vse, kar je bilo treba skriti pred sovražnikom, tako vozove, opravo in obleko. Tudi živino, vole in teleta v planine, krave pa v hleve v taborih, da bi imeli mleka. Denar pa naj vsak sam zakoplje, ali pa nosi s seboj.

128.

Najboljše skrivališče je bilo v gorah pod Rožico, kjer je šel prehod na to stran. Tu je bila v pečini velika votlina. Prihod je bil strm in samo od ene strani, pa tako ozek, da morejo ljudje le posamezno drug za drugim priti do njega. Kdor se je ondi skrival, temu niso mogli Turki do živoga. Kako naj bi prišli sem?

129.

Ce bi se to zgodilo, bi bilo treba samo sprožiti veliko skalo, ki je stala pred votlino, in jo zagnati na pot, ki je vodila navzgor. Ta bi gotovo ubila vsakega, kdor bi se ji približal. Tu bi se lahko vsi Rožanje obranili turškega napada, toda na žalost, prostora je bilo le za kakih sto ljudi!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in ozkih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 19.30

Ilm sladkih melodij in lepih romantičnih doživljanj

Prva ljubezen

Leonardo Cortese, Vivi Gioi, Valentina Cortese
Režija: Carmine Gallone
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Izredno napet zgodovinski film

MASKA CEZARJA BORGIA

O. Valenti, E. Glori in Elsa De Giorgi
KINO UNION - TEL. 22-21

Razkošen zgodovinski vefilm - velika ljubzenska drama

Navarska kraljica

Elsa Merlini - Gino Cervi - Leonardo Cortese - Clara Calamai itd.
KINO MATICA - TEL. 22-41

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu Komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-2 št. 2088-8 Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 11. maja 1942 zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje na drobno 3 L; kmečko kislo zelje 2.50 L; repa na drobno izpod 10 kg 0.75 L; repa na debelo 0.60 L; kislj repa 2 L; otrebljeno rdeče zelje 3 L; kolerabice 3 L; rumena koleraba na drobno 1 L; rdeča pesa 3 L; rdeči korenček brez zelenja 4 L; rumeno korenje na drobno 1 L; črna redkev 1.50 L; rdeča redkevica 10 L; osnaženi hren 4 L; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.50 L; petšilj 4 L; por 3.50 L; zelena 4 L; domača trda in zdrava čebula 3 L; šalota 4 L; česen, 25 glavica na kilogram, 7 L; otrebljena, ne pa namočena berivka 10 L; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni regrat 2 L; otrebljeni, ne pa namočeni beli regrat 5 L; motovilec 6 L; domači otrebljeni, ne pa namočeni radič (cikorija) 4 L; otrebljeni, ne pa namočeni gojeni radič 6 L; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni radič 10 L; nenamočena mehka špinata 6 L; domači beluš 14 L; liter suhih bezgovi jagod 6 L; kilogram suhega šipka 8 L; suho lipovo cvetje 20 L; rabarbara 10 L. Domača jabolka I. vrste (ka, nadka, bobovec, gambovec, doljenjska voščenska, kašeleka in Baumannova reneta) 8 L; II. vrsta (tafel,

ček, rožmarinček, carjevič) 7 L; III. vrsta vsa druga drobna jabolka 6 L. Debeli čebulček 8 L; drobni čebulček 10 L; jajca po 1.75 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za 1 kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, kjer je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 13 na zelenem papirju. Posebno pa opozorjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah napredaj vse blago v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa površina mora biti enažna in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem ter na živilskem trgu v Mostah, temveč sploh pri vseh prodajalnih in prodajalnih po vsej mestni občini Ljubljani.

Na trg smo dobili lepo rabarbaro, ki je zelo

zdrava in okusna jed. Najbolj praktično bi bilo, če bi rabarbaro prodajali v šopkih po četrti kilograma.

Zadnje čase so nadzorne oblasti spet opazile, da se je tudi na živilskih trgih spet pojavilo prekupčevanje v veliko škodo konsumentov in tudi pridelovalcev. Zato je urad za kontrolo cen svojim organom naročil, naj posebno vestno preganjajo prekupčevanje in pazijo, da nobena prodajalka ali prodajalec ne bo od pridelovalcev kupoval blaga, dokler traja trg. Ze mestni tržni predpisi prepovedujejo prekupčevanje, še posebno strogo je pa prepovedano z uredbo proti draginji, ki tako prekupčevanje zelo strogo kaznuje.

Na trgu je bilo, pa tudi opaženo, da nekateri nerazumni ljudje, zlasti pa prenačljive ženske, ovirajo tržne organe pri poslovanju ter njih poslovanje celo grajajo. Pomislijo naj, da zakon zelo hudo kaznuje vmešavanje v uradno poslovanje ter ne delajo nepremišljenih opazk ker bi utegnili svoje prenačljive besede preveč bridko obžalovati. Vsi se moramo zavedati, da so tržne oblasti ter njih poslovanje v splošno korist, zato jih pa moramo podpirati in jim pomagati pri težkem delu.

Slovaška manjšina na Madžarskem dobi dnevnik

Glasilo Hlinkove garde »Gardist« poroča, da bo doseganje glasilo slovaške narodne manjšine na Madžarskem »Slovenska Jednota«, ki je dosedaj izhajala kot tednik, pričela s 15. majem izhajati kot dnevnik.

BUCATO PERFETTO SENZA SAPONE

Per il vostro bucato usate Giglio, il prodotto di marca veramente prezioso per ogni famiglia. Giglio sostituisce vantaggiosamente il sapone e vi consente di fare senza alcuna fatica né perdita di tempo, un bucato perfetto.

IZVRSTNO PRANJE BREZ MILA

Uporabljajte pri pranju Giglio, izdelek dobre znamke, res dragocen za vsako družino. Giglio izdatno nadomešča milo in vam brez vsakega truda in izgube časa izvrstno opere.

GIGLIO

AUTOBUCATO ITALIANO

Italijansko samopranje

INDUSTRIE RIUNITE L. BERTONCINI BERGAMO

Skrbnost

»Prosim, gospod, bo tako dobro? Pismo mišlim namreč poslati po zračni pošti.«

Paul Henzle:

38

Steklar iz Murana

zgodovinska povest.

»Meščani! Meni se zdi, da vas goljufajo! V čem se je ta človek, ki je slava celega mesta, pregrešil? Ali ni vedno izpolnjeval svoje dolžnosti? Če bi, namesto, da se je desetletja prerekalo o teh postavah, prepovedali vsem tujcem kakršnokoli dejanje, bi ta plemenita oseba nikdar ne postala žrtev izdaje... O čem pač gre? Za majhno golju-fijo...«

Ljudstvo je poslušalo z žarečimi očmi...

VII.

Kristalni nakit.

In še zadnjič je vzvalovilo Janezovo srce. Ko sta s Zerlionejem zapustila dvorano, jima je takoj prislednik sveta prihitel z Gualterijem nasproti: Peter se je vrgel v naročje svojega rešitelja.

Potem sta naravnost imela oba isto misel in vprašala prislednika:

»In Tulija?«

»Gospod Gualterio! Ukaz, da se vaša hči izpusti iz ječe, je že podpisano!«

»Kdaj jo bova videla? Kdaj jo bom smel spet objeti?«

Prislednik je nekoliko pomislil.

»Pojdita z mano! Gremo skupaj v ječo. Vidva počakata v govorilnici!«

»Hvala, gospod!«

Vhod do ječe je vodil skozi stranska vrata in potem z gondolo naprej... Oh, kako je bilo Gualteriju srce. On, ki je prej pred vsem ljudstvom tako trdno stal, je trepetal kot list v trenutku, ko bo zagledal svojo hčer!

Prišla sta do ječe. Prislednik ju je povabil, da vstopita. Pogovoril se je z Rapalom in mu izročil papirje.

Mali oglasi

Službe

Debe:

2 šteparici

potrebuje takoj Janko

Ješe, Opekarska cesta 51.

Samostojno gospodinjstvo

za malo kmetijsko posestvo

sprejem. Ponudbe upr.

»Slovenca« pod »Gospo-

dinja« št. 2906. (b)

Resna postrežnica

zmožna šivanja, se sprej-

me. — Naslov v upravi

»Slovenca« pod št. 2932.

Službe

Jstejo:

Gospodična

vajena ročnega dela, ple-

tenja, kvačkanja, ki le-

po krpa perilo in noga-

vico se priporoča za de-

lo. Naslov v upravi »Slo-

venca« pod št. 2914. (a)

Pohišstvo

Več kuhinjskih oprav

modernih, solidno izdelan-

ih, poceni prod. Krže,

pohišstvo, Vrhnik. Ogle-

da se v skladišču: Ljub-

ljana, Tyrševa cesta 47,

poleg kavarne Majcen. (c)

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Prodamo

Hišne gobe

uničenje in zaščita z

»MERULIN« — preparati

Ing. Prezelj, Wolfova 3.

Telefon 34-73.

Prodaj

nekaj suhih brezovih

desk. Jožef Rozman, Vel.

Gaber 8, p. št. Vid pri

Stični. (1)

Kuživo

2951

DRVA

PREMOG

IVSCHUMI

BOLENIKA

CEJTA

Cenjenemu občinstvu sporočamo, da smo se

preselili

iz Tavčarjeve ulice na Bleiweisovo (prej Tyrševu) ulico šte. 18, v palačo Kmetске posojilnice za Ljubljansko okolico in da bomo v torek, dne 12. maja poslovali že v novih prostorih

DROGERIJA „DANICA“

D. SFILIGOJ, telefon št. 37-08

»No torej, moj sin! Kaj je pa z naklito? Kaj si napravil z njim?«

»Tukaj ga imam!«

»Zdi se mi, da je zdaj vendar le prišel trenutek, da ga lepo uporabiš... Kaj bi storil lepšega, kakor da ga deneš svoj zaročenki na glavo?...«

Proti pričakovanju je postal Janezov obraz resen.

»Ne, mojster! Prosim sicer, naj mi ljubljena Tulija oprosti, a ta mali kristalni venec, ki bi ji gotovo lepo pristajal in se bleščal na njenem čelu, je določen za drug namen...«

In se niso uprli.

Ko so se zvečer vsi poslovili, Gualterio in Tulija s prisrčno zahvalo, Zerlione, Conegliano, prislednik in senator z zadnjimi čestitkami, se je tudi Janez od svoje strani ločil od njih. Potem je sedel v gondolo in plul z njo daleč ven na morje...

Noč je bila lepa in jasna, kakor prva noč v poletju... Mesto je že spalo v medlih, srebrnih lučkah... Tudi morje je odsevalo v daljini nalabko, prozorno...

Na Lidu se je mala lučka zrcalila v tihni vodi. Tja proti tej lučki je Janez usmeril svoj čoln... Tam je bil mal oltarček Matere Božje na Laguni, katere še nihče ni prošil zastoj...

Prišel je blizu oltarčka na kolih iz lesa in privezal svoj čoln, kakor je storil nekaj tednov prej...

Marija z Jezuškom je še vedno čakala in sprejemala svoje častilce... Njene oči so se svetile v siju male bučke in iskale njega, ki je prihajal k njej.

Janez je pokleknil, odmolil kratko molitev, polno zahvale in ljubezni... Potem se je sklonil in vzel iz gondole kristalni nakit, bleščeti venec iz prozornega stekla in ga nalabko pritrtil na glavo male Marije, — kjer je še danes...

Konec.